

DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO SINDIKATOV SLOVENIJE • ŠT. 27. • 28. JUNIJ 1957 • LETO XVI. • CENA 10 DIN

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

V BEOGRADU ZASEDA

KONGRES DELAVSKIH SVETOV JUGOSLAVIJE

Vojin Bakic: Spomenik ljudske vstaje

V Beogradu zaseda v teh dneh prvi kongres delavskih svetov Jugoslavije. Za ta kongres so bile izvedene obširne vsebinske in organizacijske priprave. Kot uvod v kongresne priprave so služile volitve novih delavskih svetov. Ob tej priložnosti so dosedanji organi upravljanja v gospodarskih organizacijah pripravili temeljitejša poslovalna poročila kot doslej in v večini primerov skrbno analizirali vsa problematika, ki sodi v okvir dela gospodarske organizacije, oziroma ki na njeno delovanje vpliva. Po izvolitvi novih delavskih svetov so se pričele neposredne priprave na kongres. To je obdobje silno temeljitega in konkretnega proučevanja sistema delavskega in družbenega upravljanja ni vse družbene problematike, ki je na ta sistem organsko povezana. V teh razpravah je sodelovalo aktivno na tisoče delavcev, kot pribito pa drži, da bi skoraj težko našli delovnega človeka v naši republiki, ki ne bi prisostvoval omenjenim razpravam.

Odbor za pripravo kongresa pa je med tem časom delal na pripravi referatov, ki jih bo kongres poslušal. Priprava teh referatov tako po obsegu problematike kot po načinu obdelave pomeni prvo kompleksno obdelavo problematike delavskega in družbenega upravljanja, kar je vsekakor neverjetno pomembno in dragoceno gradivo.

Za kongres je bilo izvoljenih preko 1.700 delegatov, članov delavskih svetov gospodarskih organizacij. Poleg izvoljenih delegatov je na kongres povabljen tudi nekaj sto političnih in javnih delavcev, ki bodisi s svojim delom v socialistični zvezi, organih oblasti, sindikalnih organizacijah, gospodarskih organizacijah neposredno sodelujejo v procesu rasti in raz-

voja mehanizma delavskega in družbenega upravljanja.

Seveda je v nekaj stvarkih nemogoče niti v najbolj skopih potezah skicirati kongres v njegovem celovitem obsegu. Podrobnejša obdelava pa bo zahtevala veliko več prostora in časa. Vendar pa se tdi, da je mogoče v celotnem kongresnem gradivu opaziti zlasti tri osnovne silnice:

Prvič. Prizadevanja, da s socialističnimi sredstvi ustvarjamo in razvijamo socialistično družbeno ekonomsko sožitje v gospodarskem in celotnem družbenem življenju.

V tem pogledu so bili v naši deželi napravljeni prelomni koraki, ki so pomenili silen napredek v razvoju ustvarjanja socialističnega družbenega sožitja v praksi, sprostil se je proces rasti in razvoja svojstvenega organizma družbenega upravljanja in svojstvenega družbeno ekonomskega mehanizma, tako v pogledu organizacijskih metod kot v pogledu organizacijskih oblik družbeno ekonomske prakse. V tem smislu se je v naši domovini začel razvijati družben sistem, ki vse bolj sloini na novih socialističnih temeljih.

Drugič. Povsem jasno pa je, da delavskega samoupravljanja ni neka posebnost naše dežele, ki mora biti po vsebini, to je po svojem družbenem značaju, omejena v meje naše dežele. Uvajanje delavskega in družbenega samoupravljanja je samo naša konkretna realizacija določene zakonitega objektivnega družbeno ekonomskega procesa, ki nujno vodi k temu, da prevzamemo neposredni proizvodni upravljanje gospodarstva in družbenega sožitja v svoje roke. Zanimivost delavskega samoupravljanja s stališča mednarodnega delavskega gibanja je v tem, da je do delavskega sa-

V torek ob 9. uri dopoldne se je začel v Beogradu, v dvorani Doma sindikatov prvi kongres delavskih svetov Jugoslavije. Kongres je med prvimi pozdravil tovariš Tito, ki je med drugim dejal, da mi nismo nikoli dovolili o našem delavskem upravljanju in da so naši ljudje prišli do prepričanja, da je njihovo samoupravljanje tovarni in podjetij velika pridobitev. (Na sliki: Tovariš Tito prihaja na kongres.)

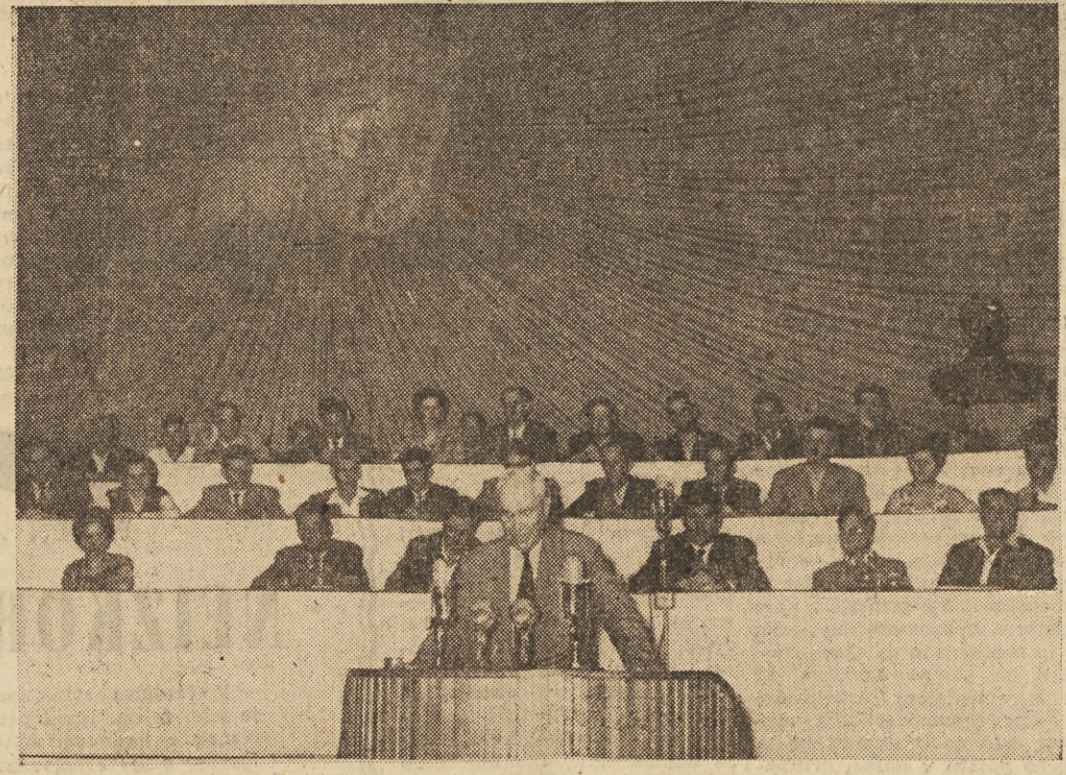
predlogi za bodoč razvoj delavskega samoupravljanja. Vsekakor je za uspešen razvoj delavskega samoupravljanja zelo velike važnosti dejstvo, da se ta mehanizem tako izpopolni, da dejansko omogoča neposrednim proizvajalcem sodelovanje v sistemu upravljanja. Prav tako je zelo velike važnosti tudi to, da se družbeno ekonomski sistem, pravne norme itd. razvijajo tako, da objektivno omogočajo in pospešujejo aktivizacijo neposrednih proizvajalcev v upravljanju. Seveda pa je to samo en vidik delavskega samoupravljanja. Drug vidik, ki ga je prav tako upoštevati pa je v tem, da je od dela neposrednih proizvajalcev v organih samoupravljanja odvisno, kako v danih pogojih izgleda ekonomska demokracija in kakšne ekonomske in družbene rezultate daje. Od subjektivne zrelosti proizvajalcev, od njihovega angažiranja v sistem upravljanja, od tega kako znajo uporabiti mehanizem delavskega samoupravljanja v družbeno ekonomski praksi je namreč v veliki meri odvisno, kako se potem tudi sam mehanizem delavskega samoupravljanja krepi in kako postaja družbeno učinkovit in nepogrešljiv. To je tem važnejše naglasiti, zlasti zato, ker je povsem jasno, da objektivni materialni položaj našega gospodarstva še ni v celoti tak, da bi stihajsko silili v delavskega samoupravljanje, ampak nasprotno zaostalejša gospodarske enote nenehno tišče v ospredje celo vrsto ostankov kapitalistične prakse in birokratske samovolje. Premagovanje teh pojavov pa je odvisno tako od neposredne demokratske družbene prakse kot od učinkovite družbeno ekonomske dejavnosti organov upravljanja, ki s pravilno ekono-

mu pravišjo prišlo na osnovi normalnega organskega razvijanja socialističnega družbenega sožitja, ki mu je zmagovita revolucija odprla pot, da se v naši deželi delavskega samoupravljanja razvija na družbeno ekonomski ugodnih pogojih, ker obstajajo družbeno lastna, nagrajevanje po delu itd., ki so prvine socialističnega družbenega sožitja itd.

Povsem razumljivo je, da delavskega samoupravljanje od vsega začetka predstavlja za našo deželo ne suho kabinetno vprašanje, ampak določeno družbeno prakso, ki temelji na prizadevanjih za uveljavljanje socialističnih družbenih načel, da je sistem delavskega in družbenega upravljanja ne samo teoretično vsestransko osvetljen in dokazan, ampak da je dokazal svojo življenjsko sposobnost, da se je pokazal kot uspešno sredstvo v ekonomski in družbeni praksi in da je na ta način ovrzel svojevoljne zaključke zaostalih sociologov, ki so nedavno še menili, da je zakonito, da se socialistična revolucija konča v samovoljni in totalitarni vladavini birokracije. Prav vsled tega je sistem delavskega samoupravljanja zanimiv za vse napredne in trezno misleče činitelje v delavskem gibanju po svetu. Zanimivo je, da se je pozivu na kongres delavskih svetov odzvalo neverjetno veliko število predstavnikov raznih delavskih organizacij in da so se nekateri predstavniki posameznih organizacij, ki so spletka vabilo na kongres že zavrnili, premislili in prišli na kongres.

Tretjič. Iz vseh materialov kongresa je jasno razvidno tudi to, da so delavski sveti in vsi organi delavskega samoupravljanja ne samo cilj, ampak tudi sredstvo v ustvarjanju naše ekonomske demokracije. S stališča te dvojnosti delavskega samoupravljanja so napravljene tudi vse študije, analize in vsi

(Nadaljevanje na drugi strani)

Prvi kongres delavskih svetov Jugoslavije je odprl predsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije in predsednik Odbora za sklicanje kongresa tovariš Djuro Salaj. Po pozdravnem govoru tovariša Tita je tovariš Salaj prebral referat: »Dosedanje izkušnje in nadaljnji razvoj delavskega samoupravljanja v Jugoslaviji«. (Na sliki: Tovariš Djuro Salaj odpira kongres.)

Prednost tistemu kar nam bo najhitreje obrodilo sadove

V dneh od 16. do 18. junija je v Beogradu znova zasedala Zvezna ljudska skupščina. Ljudski poslanci so razpravljali o dosedanjem in bodočem razvoju industrije in gradbeništva. Svoje zaključke so izrazili v dveh resolucijah. Razpravljali so še v gibanju gospodarstva v letošnjih štirih mesecih. Razen tega so sprejeli deklaracijo o ustavitvi poizkusov jedrske energije, kar bi prispevalo k utrditvi mednarodnega položaja. Deklaracijo bodo naši diplomatski predstavniki izročili OZN in državam, s katerimi imamo diplomatske stike.

Kot vidimo, je Zvezna ljudska skupščina minulo zasedanje posvetila predvsem važnim gospodarskim vprašanjem, važnim za nadaljnji razvoj industrije in gradbeništva, tako kot je na zasedanju pred približno mesecem in pol razpravljala o bodočem razvoju kmetijstva. Vsi, ki so sodelovali v razpravi in pri sestavljanju resolucij, so upoštevali osnovno načelo naše ekonomske politike, to je, ustvariti čimprej in čimveč sredstev za široko potrošnjo, za preskrbo prebivalstva, proizvajalci jih kakovostno in po cenah, ki bodo prilagojene kupni moči naših državljanov. Tej osnovni smernici naše ekonomske politike je podrejen razvoj vsake posamezne panoge in prvenstveno predvsem razvoj industrije, saj je njen delež v ustvarjanju

narodnega dohodka, torej v ustvarjanju potrošnih dobrin, največji.

Perspektivni plan razvoja industrije, ki mora zagotoviti skladen razvoj gospodarstva in hitrejšo rast življenjske ravni, temelji na tehle osnovnih:

1. Zgraditi močno industrijo, predvsem težko. Industrijska proizvodnja je narasla v primerjavi z letom 1939 v minulem letu za 266%.

V industriji je bila pogonska sila v letu 1955 za približno 2,6 krat večja kakor leta 1938. Medtem ko smo imeli v stari Jugoslaviji samo 439 megavattov virov električne energije, sedaj razpolagamo z 1.285 MW. Razen tega smo zgradili vrsto novih daljnovodov. Zmogljivost kovinske industrije je glede na reprodukcijskega materiala porasla od 165.000 ton na 350.000 ton in opreme od

165.000 ton na 260.000 ton. Glede na predvno proizvodnjo je narasla proizvodnja surovega jekla nad trikratno, aluminija nad sedemkratno, papirja 2,3 kratno, žveplene kisline 3,2-kratno itd. Izdelovali smo začeli vrsto novih predmetov kot koks, brezivne cevi, motorna vozila, elektroenergetske stroje itd. Vrednost industrijske proizvodnje je znašala lani 1761 milijard dinarjev.

2. Čeprav smo dosegli tako občutni vzpon industrijske proizvodnje (ta je bil šestokrat diskritan tudi z zunanje-političnih razlogov — gospodarska blokada), so se v razvoju posameznih industrijskih panog in v gospodarstvu sploh porajale določene neskladnosti, ki zavirajo še hitrejši razvoj gospodarstva. Te so: zaostajanje energije in surovinske baze, kmetijstva in gozdarstva in od tod — tudi premajhno izkoriščanje zmogljivosti, predvsem predelovalne industrije — potem počasno dvigovanje strokovnega kadra itd.

Narodni dohodek industrije se je povečal od 264 milijard v letu 1939 na 660 milijard v letu 1956 (po cenah iz leta 1956), torej za 2 in polkrat več. Medtem ko se je skupni narodni dohodek skupaj z industrijo povečal samo za 1,5 krat več kar pomeni, da je bila

(Nadaljevanje na 4. strani)

Vsi, ki nam je pri srcu svoboda in sreča človeštva, ki smo se in se zanjo bojujemo in so desetisoči zanj dali svoje najdražje, svoja življenja, ponosni in radostni praznujemo četrti julij, dan borbe. Na ta dan se je pred šestnajstimi leti zbral na Dedinju v Botičevi ulici številki 5 Centralni komite Komunistične partije Jugoslavije, partije, ki je vsekdar ostala zvesta delovnim ljudem. In v tistem najusodnejšem trenutku, ko je fašistična zver svesta si svoje moči hotela duhovno in fizično uničiti naše narode, je Komunistična partija visoko dignila svoj glas:

»V boj za zmago ljudstva, v sveti boj za svobodo in srečo človeštva...!«

Ljudstvo je sledilo temu klicu, ker je zaupalo Komunistični partiji, ker je videlo, da sta samo dve poti, pot v boj za življenje ali smrt, v boj za svobodo ali suženjstvo, boj za srečo ali trpljenje. In izbralo je pot boja za življenje, svobodo, srečo, boja, na čelu katerega so bili najboljši sinovi naših narodov.

Cetrtega julija je bil dan znak za vseljudski upor proti fašističnemu zavojevalcu. Vnel se je boj na življenje in smrt proti neznanemu močnejšemu sovražniku, boj, iz katerega so jugoslovanski narodi izšli zmagoviti. To je bil strahoten obračun s preteklostjo, v kateri so bile s krvjo napisane najbolj slavne, najplemenitejše strani naše zgodovine.

17 let mineva od tega velikega zgodovinskega dneva, a klic ljudstvu:

»Vedite, da je lahko Vaša svoboda izbojevana le z Vašimi lastnimi močmi...«

še ni in ni prenehal veljati. Ne, boj z narodnostno in socialno osvoboditvijo ni prenehal. Le orožje smo odložili. Naše roke in mišice in duh z enakim hotenjem in žilavostjo sledi klicu naše Partije z dne 4. julija: V boj za zmago ljudstva, v sveti boj za svobodo in srečo človeštva. Sedaj ni več okupator tisti, proti kateremu so usmerjena naša prizadevanja. Raznel se je vse-ljudski boj proti grotini in duhovni zaostalosti, za industrijsko razvito in duhovno bogato domovino delovnih ljudi, za nove socialistične odnose med ljudmi in narodi, za mir v svetu, za blagostanje in srečo človeštva. Tudi ta boj ni lahak. Toda kadarkoli se ozremo na prehojeno pot in še posebno ob prazniku dneva borbe revolucije, lahko z zadovoljstvom ugotovljamo, da smo storili vse, kar je v naših močeh. Ne samo to, storili smo več, tako da so upravičeno oči vsega naprednega človeštva uprte na našo domovino, ki je postala vzor poguma in najnaprednejših stremeljenj, saj je na svoji poti dosegla najvišjo stopnjo delovnih odnosov, kjer ljudje sami odločajo in delujejo v svoje dobro

REPUBLIKSI ODBOR SINDIKATA RUDARSKIH IN METALURGIJSKIH DELAVCEV SLOVENIJE ČESTITA VSEM RUDARJEM OB NJIHOVEM PRAZNIKU - 3. JULIJU. ČESTITKAM SE PRIDRUŽUJEJO VSI DELAVCI SLOVENIJE!

BRIZJAVKE

Sem mar za to kaznovana?

Vrnitev gozdnih delavcev v Sindikat lesnih delavcev

V petek, 21. junija, je bilo v Mariboru skupno plenarno zasedanje Okrajnih sindikalnih svetov Maribor in Ptuj. Na zasedanju so sklenili, da se oba sindikalna sveta združita ter izvolijo novo vodstvo. Predsednik novega Mariborskega sveta je postal tov. Ivan Gorjup, dosedajni predsednik OSS Maribor. Zasedanje je vodil tajnik Republiškega sveta ZSS tov. Roman Albreht.

Združila sta se tudi Okrajna sindikalna sveta Ljubljana in Kočevje. V soboto, 22. junija je bilo namreč v Ljubljani skupno zasedanje obeh plenarjev, ki ga je vodil predsednik Republiškega sveta ZSS tov. Janko Rudolf. Predsednik novega združenega sindikalnega sveta je tov. France Borštnik.

Upravni odbor velenjskega rudnika je na seji ob koncu maja sklenil, da bo poslal na rudniške stroške letovrat nekaj pridnih in socialno šibkih dijakov velenjske gimnazije.

V celjskem okraju so izvolili letos 1783 članov kolektivov v delavske svete. Med njimi je približno 50 uslužbenecov več kot lani. Podobno je tudi v upravnih odborih. Po starostnem sestavu pa je podoba naslednja: do 20. leta starosti je letos 20 ljudi več kot lani, do 25. leta 85 članov več, do 30. pa 8. Potlej krivulja že pada. To pomeni, da so se letos delavski sveti v celjskem okraju močno pomladili.

Mladina zabukovskega rudnika se je močno potrudila in zares lepo pripravila »Praznik mladosti«. Koliko večerov so prebili na vajah, koliko sestankov je bilo, koliko pozhrtvalnosti so pokazali! Na prireditvi pa ni bilo nobenega iz uprave podjetja, nikogar od predstavnikov ZK in ostalih organizacij. Edina izjema je bil nekdo iz tehničnega vodstva rudnika. Tako se pritožujejo mladinci v dopisu »Celjskemu tedniku«. In še pravijo, da jih znajo vedno porabiti, če je treba kaj delati, da se vedno obregnejo vanje, čim zaplečejo, zdaj, ko so hoteli pokazati nekaj več kot samo ples, pa ni bilo nikogar blizu. Kar upravičeno se razburjajo.

Prvega junija je priredil ženski zbor celjske Svobode samostojen koncert. Pevke so večinoma iz tovarne emajlirane posode in jih vodi tov. Tone Teržan. Program je bil sila skrbno nastudiran ter zasluži žbor za svojo prizadevnost vse priznanje.

Pri Okrajnem sindikalnem svetu v Novi Gorici je bilo ustanovljeno Poverjenstvo za tisk, da se bo med delavstvom čim bolj razširil naš delavski tisk, zlasti pa še »Delavska enotnost« in »Rad«. Poverjenstvo je priporočilo vsem večjim podjetjem goriškega okraja, naj naročijo »Delavska enotnost« za člane svojih delavskih svetov in upravnih odborov, ker jim bo objavljeno gradivo v znatno pomoč pri upravljanju kolektivov in odločanju o raznih problemih.

Na železniški postaji v Novi Gorici obstaja že delj časa prostovoljno gasilsko društvo »Železničar«, v katerem so vključeni delavci in uslužbenci vseh podjetij in enot goriškega železniškega vozlišča. Gasilci pa imajo pri svojem delu resne težave zaradi pomanjkanja primerne baze za zalogo vode. Sedaj upajo, da bodo s kreditom, ki so ga dobili, in s prostovoljnimi delom članov društva tudi to vprašanje zadovoljivo rešili.

Pod okriljem Železniškega športnega društva v Novi Gorici deluje tudi balinarski krožek, ki pa ne more prav zaživeti zaradi pomanjkanja primerne balnišče. Zato so člani sklenili, da bodo na železniški postaji zgradili svoje balnišče, za kar bodo prispevali s prostovoljnimi delom, hkrati pa upajo, da jim bodo železniška podjetja pri tem pomagala.

S prihodnjim šolskim letom bo v Ajdovščini ustanovljena Ekonomska srednja šola, postopoma pa bo ukinjena višja gimnazija in bosta v bodoče ostali samo višji gimnaziji v Novi Gorici in v Idriji. V zvezi z izvajanjem šolske reforme bodo ustanovili v različnih krajih poleg nižjih gimnazij tudi šest popolnih osemletk, kljub temu pa bo v celjem goriškem okraju ostalo še kakih 60 enooddelčnih osnovnih šol, ki jih zaradi velike oddaljenosti in raztresenosti naselij zaenkrat še ne morejo ukinuti.

Da bi v jeseniški občini čimprej rešili kopicu vprašanih okrog nezaposlenih žena, bo občinski sindikalni svet organiziral strokovne tečaje. Prizadeval si bo tudi za ustanovitev administrativnih in gospodinjko-gostinskih šol ter uslužnostnih ustanov. Občinski sindikalni svet posveča veliko pozornost tudi stanovanjskemu vprašanju.

U. Z.

Na nedavnem plenumu občinskega sindikalnega sveta v Rušah so razpravljali o rehabilitaciji vojnih in delovnih invalidov. Pozvali so podjetja, da nudijo komisiji za zaposlitev delovnih invalidov čimveč pomoči. G. G.

Dne 4. julija bodo v vasi Zalog pri Skofljici odkrili spominsko ploščo žrtvam fašističnega terorja. F. H.

Komisija za izobraževanje pri sindikalni podružnici v Železnici Store je priredila predavanje o razvoju socialnega zavarovanja v naši državi ter o delu okrajnega Zavoda za socialno zavarovanje v Celju. M. J.

Sindikalna podružnica »Delta« v Ptujju je 9. junija napovedala tekmovalstvo kolektivom »Mura« v Murski Soboti, »Toper« v Celju in »Pik« v Mariboru in streljanju, kegljanju, odbojki in šahu. V teh športnih panogah je sindikalna organizacija »Delta« dosegla prvo mesto. — J. M.

Občinski sindikalni svet v Celju je januarja razpisal tekmovalstvo. V šestmesnem tekmovalju (ki je obsegalo redno odvajanje članarine, fizikalna in športna tekmovalja, pridobivanje naročnikov za časopise, obiski bolnih članov itd.) je Tovarna emajlirane posode s 14.131 točkami dosegla prvo mesto, Cinkarna Celje z 9212 točkami se je morala zadovoljiti z drugim mestom, s tretjim pa železarna Store z 2222 točkami. J. M.

Letos poteka sto let, odkar je bila v Solkanu pri Gorici odprta osnovna šola. Za praznino te pomembne obletnice so pripravili lepo prireditve, razstavo o razvoju šole, razstavo ročnih izdelkov učencev itd. S.

Jeseniška železarna je prevzela pokroviteljstvo nad prvimi evropskim šahovskim prvenstvom metalurških delavcev, ki bo letos na Bledu od 2. do 10. septembra. Na šahovskem prvenstvu bo nastopilo preko 10 ekip iz vzhodnih in zahodnih evropskih držav, v vsaki ekipi bo osem šahistov.

Nedavno tega so odprli s prostovoljnimi delom zgrajeno otroško igrišče v bližini novega naselja v Storah.

V gasilskem tednu, ki je bil v prvi polovici tega meseca, so se mladi šentjurski gasilci udeležili strokovnega tekmovalja v Storah, kjer so zasedli 3. mesto. V tem tednu so uredili gasilski dom in se strokovno izpopolnjevali.

V Dramljah bodo 22. julija odkrili spomenik padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja. Spomenik bo visok 3 metre, postavili pa ga bodo sredi Dramelj. Izdelal ga bo akademski kipar Ciril Cesar iz Celja.

Ne bomo imenovali tovarišice, ki nam je pisala, da je ne bi prijemali za besedo. Sama je prosila tako in celo poslala znakom za odgovor. Vendar je njena zgodba taka, da zasluži, da jo objavimo, saj... No, berite sami!

V podjetju delam, tako piše, od začetka februarja predlanskega leta. Prva dva meseca so me predstavljali na razna delovna mesta, sredi aprila 1955. lela pa so me prestavili k stroju. Tarifna postavka za to delovno mesto je bila 36 dinarjev. Delamo v dveh pa tudi v treh izmenah, če je veliko dela.

Nisem bila slaba delavka. Nočem se sicer hvaliti, vendar so me tudi tisti, ki so mi dodelili denarno nagrado.

Ob koncu januarja letoš pa sem nastopila porodniški dopust. Na delo sem prišla spet po prvem maju in to s štiriturno zaposlitvijo, ker dojam. Zdaj pa me niso hoteli dati k istemu delu. Tarifna postavka na mojem prejšnjem delovnem mestu se je medtem povežala na 42 din. mene pa so prestavili na teko delovno mesto, kjer je tarifna postavka spet 36 din na uro. Dobila sem tudi tako odločbo na novem tarifnem pravilniku. Obrnila sem se na tovariša obratovodjo ter ga vprašala, če bom morala ostati pri tem delu tudi potem, ko bom delala spet polnih osem ur. Ta pa se je

razhudil in dejal, da do takrat lahko še oba umrjete. To po mojem mnenju ni noben odgovor. Morda boste vprašali glede kvalifikacije. Takrat, ko sem se zaposlila, je bilo pri podjetju kakšnih 30 ljudi. Ne vem kako je že bilo, kar nasenkrat je postal vsak, ki je delal vsaj pol leta pri stroju, polkvalificiran delavec. Meni je takrat manjkalo 14 dni in tega zvanja, ali kako se že polkvalifikaciji reče, nisem dobila. Potlej je številno zaposlenih stalno narasčalo. Prihajale so večinoma same ženske, tako da nas je danes 58. Vsi delajo pri strojih, čeprav je nastopil prvi službo in stroja nikdar še ni videl od blizu. Tarifna postavka 36 din je danes le na treh delovnih mestih (pri ročnem čiščenju) ter tista, ki pospravlja delavnice. Tarifne postavke pri strojih so seveda različne. Najnižja je 39 din na uro.

Sedaj ne vem, ali res ne morem zahtevati nazaj svojega starega dela, saj sem, lahko rečem v primeru z drugimi stari delavka in znam delati na večini strojev. Ali bom imela morda pravico priiti na stare delovno mesto, šele potem, ko bom spet delala po osem ur? Mar žena s porodom toliko zažreš, da se lahko počne z njo, kar se komu ljubi in jo prestavlja sem ter tja in se ji tarifna postavka ne sme zvišati?

Biti moraš že zares močnih živec, da ne vzrojiš, ko bereš te vrstice. Če je vse tako res, kot nam je tovarišica pisala, potem se sama čisto upravičeno sprašuje: naj bom mar zato kaznovana, ker sem rodila? Seveda, če ne bi rodila, če bi se naprej ostala v tovarni, bi se tudi rjeval z novim tarifnim pravilnikom povežala plača na 42 din. Ker pa je rodila, jo zdaj nebejo vzeli na isto delovno mesto, daš so ji nekaj drugega, kjer ima staro tarifno postavko. Kot stara delavka, kot sama pravi, ima enako plačo kot je le na štirih delovnih mestih v tovarni in te so najnižje.

In v tovarni imajo sindikat. Vedo morda odborniki za ta primer? Naj se vsak izmed njih vpraša, kaj bi storil, če bi se niemu samemu kaj podobnega primerilo, če bi zbolel in bi moral potem prijeti za slabše plačano delo samo zato, ker je bil bolan. Mislim, da bi vsak prekleto udaril po mizi. Le kaj v tem primeru ne udarijo po mizi, ko se godi njihovim to-

varišici krivica? Člani so jih izvolili zato, da varujejo njihove pravice, izkazali so jim zaupanje in zdaj naj to zaupanje upravičijo ter tovarišico zasčitujo. Dovolj izkušenj ima vsak izmed nas in ve, da se da v takih primerih najti tisoč izgovorov: da nimajo takega delovnega mesta, kjer bi lahko zaposlili prizadeto delavko samo za štiri ure, da bi jim to zmešalo organizacijo dela in potlej bi morda še ugovorili, da je delavka slaba, da ne zna delati, začeli bi brskati še po njeni preteklosti itd. samo zato, da bi opravičili svoje ravnanje. Vidite, zato imamo sindikat, da tekih stvari ne pustijo, pa čeprav je to po uredbi morda dovoljeno, čeprav je to morda celo v tarifnem pravilniku ali pravilnikih podjetja zapisano. Ne, krivica je občina za vsako ženo, ki ima količak srca, da sploh ne omenimo, da se tako postopanje še zdaleč ne sklada s socialističnimi moralnimi načeti.

Le kam naj se še obrnem?

V podjetju, kjer delam, sem zaposlena že tri leta in pol. Građe stanovanja, ki bodo končana jeseni, prosila sem upravnih odbor podjetja, naj bi tudi meni dodelijo stanovanje. Sem poročena, imam enega otroka, stanujem pa pri moževi materi. Kjer nas je vsega skupaj sedem. Upravni odbor podjetja pa mi je odgovoril, da mi stanovanja ne morejo dati, ker sem ženska. Ali se to prav? Za časa NOB nam ženam ni nihče rekel, da ne smemo delati, ker smo ženske. Dejali so mi, da je to bilo takrat, danes pa je to drugače.

Mož pa je zaposlen v železarni v Ravnah. Ko je prišel od vojakov novembra 1955, so ga sprejeli pod pogojem, da je podpisal neko listino, da tri leta ne bo prošil za stanovanje. Ali se lahko dogodi kaj takega?

Stanovanja torej niti mož ne dobi, niti ga meni v podjetju niso dali, pa sem napisala prošnjo na občino. In veste, kaj so mi odgovorili? Da nisem upravičena na stanovanje, ker sem

zaposlena v podjetju. Stanovanja naj mi da podjetje, v katerem sem jaz, ali pa možu železarna. Tako torej ne dobim stanovanja niti pri mojem podjetju, niti v železarni, niti v občini. Kam naj se še obrnem? Poznam pa ljudi, ki so pozneje prošili za stanovanje in so ga že dobili. Tudi pri nas bodo dali stanovanje delavcu, ki ga že ima, samo je temno, hoče pa svetlega. Z ženo pa sta brez otrok. Včasih mi je hudo, ker sem žrtvovala svojo mladost za delo v madinski organizaciji, za sestanke itd., sedaj pa me nihče ne vidi.

In še nekaj bi rada vprašala? Moj mož je zaprosil za potrošniško posojilo, da bi si kupil kolo. Personalni oddelek ravenske železarne pa mu ni hotel potrditi prošnje prej, dokler ni prinesel potrdila od sindikalnega zaupnika, da je res član sindikata. Ne vem, če lahko sindikalna organizacija onemogoči delavcu, da bi si najel posojilo, če ni njen član. Saj mora denar sam vračati! Nisem proti sindikalni organizaciji, saj v njej aktivno delam že od osvoboditve, vendar se mi zdijo tak postopek vodilnih funkcionarjev sindikata železarne napačen.

Fanika Juvančič

Odgovor uredništva: Težko je verjeti, da bi upravni odbor tega podjetja zavrnil prošnjo tovarišice Juvančičeve zgolj zato, ker je ženska. Najbrž so ji dejali, da je poročena in da naj zato mož poskrbi za stanovanje pri svojem podjetju ali pri občini. Če pa so ji res tako rekli, je pa to vse obsodbe vredno in se tovarišica čisto upravičeno razburja. Njen mož, tako piše Juvančičeva, je moral v železarni podpisati izjavo, da tri leta ne

bo prošil za stanovanje. Ne izključujemo, da se tudi to ne bi moglo primeriti, vendar s tem stanovanjsko vprašanje njenega moža le ni rešeno. Stvar je odložena za tri leta in bodo morali v železarni prej ali slej poskrbeti za stanovanje, bodi, da mu ga dajo sami iz svojega sklada, bodi, da mu ga preskrbi pri občini.

Postopanje stanovanjskega urada ravenske občine pa je zares nerazumljivo. Sami prav dobro vedo, da ne dobi stanovanja niti žena, niti njen mož pri podjetju in vendar jo pošiljajo na podjetje. Saj je občina v prvi vrsti dolžna poskrbeti za stanovanja, ko vendar plačujemo stanovanjski sklad, ki se zbira pri občini, ne pa da pošilja občane od vrat do vrat samo zato, da se jih reši.

Zdaj pa še glede potrdila o članstvu sindikata, ki so ga zahtevali v personalnem oddelku ravenske železarne. Povsem se pridružujemo mnenju tovarišice Juvančičeve, da podjetje ne more zahtevati takih potrdil, če hoče delavce najeti potrošniško posojilo. Če članstva ne morejo pridobiti zlepa, ga tudi zgrda ne bodo.

Občinski sindikalni svet Hrustnik

čestita vsem občanom k občinskemu prazniku, vsem rudarjem ob prazniku rudarjev in vsem borcem ob dnevu borcev!

V nedeljo, dne 23. junija, je bila v okviru Prvega slovenskega festivala telesne kulture najbolj uspeša prireditve — partizanski pohod — »Ob žici okupirane Ljubljane«. Udeležilo se ga je 400 tekmovalcev. Na sliki: Prizor s pohoda.

Kongres delavskih svetov Jugoslavije

(Nadaljevanje s prve strani)

Itid, Ta borba pomeni namreč najuspešnejšo šolo neposrednih spodbujalcev za upravljanje, je najučinkovitejše sredstvo za premagovanje gospodarskih težav in obvladovanje najrazličnejših nasprotij, družbenih zapletov itd.

Iz tega torej izhaja, da kongres gleda s stališča rasti delavske samouprave vso družbeno problematiko in vse čimtelje, ki vplivajo na upravljanje ali pa so z njim v določeni zvezi. Objektivni ekonomski pogoji, pravni itd. sistem, sistem delavskega in družbenega upravljanja in njegovo delovanje itd. predstavljajo namreč organsko neločljivo celoto, ki se med seboj prepleta, v kateri posamezni čimtelji drug drugemu odražajo osnovno smer in okvir razvoja itd. Zato je takta obravnava nujno potrebna in lahko edino ona predstavlja zorni kot za uspešno delo kongresa. Nobenega dvoma ni, da je kongres delavskih svetov eden izmed najpomembnejših dogodkov v našem družbenem življenju zadnjega

časa in nobenega dvoma ni, da bo našel svoje določeno mesto v mednarodnem delavskem gibanju. Roman Albreht

Komisija Obč. ljudskega odbora Divčaja za razpis mest direktorjev razpisuje mesto

DIREKTORJA
Rudnika črnega premoga
Vremski Britof
(v raziskovanju)

Pogoji: rudarski inženir, geolog ali rudarski tehnik z večletno prakso v vodstvu rudnika.

Plača po pravilniku o plačah. Družinski stanovanje preskrbljeno.

Nastop službe s 1. avgustom 1957.

Kolkovane ponudbe z opisom dosedanjega službovanja oz. kratkim življenjskim opisom je poslali komisiji najkasneje do 20. julija 1957.

OB ROBU DOGODKOV

POMEN ZAHODNOAZIJSKEGA TRGA ZA NAS

NEIZKORIŠČENE MOZNOSTI

V časopisu »Mednarodna politika« je izšel te dni izpod peresa V. Mesarića članek z naslovom »Gospodarsko sodelovanje FLRJ z jugovzhodno Azijo«. Ker je vsebina članka za vse naše gospodarstvenike zlasti za delavske svete zelo aktualna, smo se odločili, da v pričujočem sestavku razložimo nekaj glavnih misli iz članka.

Stalnejše in sistematičnejše gospodarske vezi Jugoslavije z deželami jugovzhodne Azije se začenjajo šele po drugi svetovni vojni. Takrat se je namreč vrsta držav osvobodila kolonialnega jarma in začela se je doba svobodnega družbenega in gospodarskega razvoja teh držav. V praksi je to pomenilo, z ekonomskega stališča, razširitev mednarodnega tržišča ter večjo gospodarsko razmenjavo z večjim številom držav. To je vsekakor važno tudi za nas, saj si je tudi Jugoslavija priborila svojo svobodo v drugi svetovni vojni, se politično in gospodarsko osamosvojila ter se razvila iz agrarne v industrijsko močno državo ter se v tem pogledu približala gospodarsko razvitim deželam Srednje Evrope.

V takih novih pogojih je nastala možnost, da se razvije širše gospodarsko sodelovanje z deželami jugovzhodne Azije, zlasti blagovna zamenjava. To je bilo še toliko lažje, ker gradimo svoje gospodarsko sodelovanje na načelih enakopravnosti in vzajemnih koristih, ker priznavamo mednarodno delitev dela na osnovi naravnih in ekonomskih pogojev ter pri tem upoštevamo posebne pogoje razvoja gospodarsko slabo razvitih dežel.

OBČINSKI SINDIKALNI SVET LJUBLJANA-ČRNUČE

in sindikalne podružnice delavcev:

Tovarna »ELMA«, »JAMBOR«, »OPE-KARNE«, krajevnih podjetij, Obrtnega gradbenega podjetja, prosvetnih delavcev Črnuče, Razdelilne trafo postaje Kleče-Črnuče, tovarne »Belinka« in tovarne »JUB« v Delu pri Ljubljani

čestitajo k občinskemu prazniku vsem članom sindikata in občanom.

	1954	1955	1956
izvoz	100	282	3279
uvoz	406	5565	4791
	-306	-4283	-1512

KAJ JE ODKRILA KOMISIJA, KI JE PREGLEDALA SLUŽBO SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Še vedno nerešeni spisi

Na nedavni skupščini Republiškega sveta za socialno zavarovanje LRS so prebrali tudi poročilo komisije za pregled dela službe socialnega zavarovanja, ki sta jo vodila tovariša J. Jurač in dr. Bele. Kaj so ugotovili nam bo lahko povedalo nekaj odlomkov iz omenjenega poročila. Predvsem ugotovitev, da je posebna pomembnost službe socialnega zavarovanja v tem, da preko nje znatni del delovnih ljudi ustvarja sredstva za svoje preživljanje. Kakor sta zdrav delavec in uslužbenec navezana za kritje svojih življenjskih potreb na zaslužek od dela, tako sta oboje invalid ali upokojeni delavec in uslužbenec navezana predvsem na dajatve socialnega zavarovanja, ki so toliko bolj pomembni, kolikor je zanj življenjskega pomena. Poglejmo kaj pravi poročilo.

Na prvi kongres delavskih svetov Jugoslavije so prišle tudi delegacije iz 22 tujih držav. V imenu sindikalnih organizacij svojih dežel so kongres pozdravili: Predsednik Zveze sindikatov ZSSR V. V. Gršin, član Izvršnega odbora Nacionalnega kongresa indijskih sindikatov Mehendra Sarnah, organizacijski sekretar Zveze sindikatov Finske Olavi Jervela in sekretar Generalne konfederacije dela Italije Fernando Santi. (Na sliki: Indijska gostinja na kongresu.)

politika Jugoslavije ter njen nenehen boj za enakopravnost držav in narodov, za pomoč nerazvitim deželam v njihovih naporih za dvig gospodarstva prispevala marsikaj k temu, da smatrajo gospodarsko sodelovanje z Jugoslavijo za pozitiven prispevek k splošnemu sodelovanju. Pravzaprav bi moralo biti gospodarsko sodelovanje sprito tesnih političnih zvez Jugoslavije s temi deželami še mnogo širše.

Seveda je v gospodarskem sodelovanju z deželami jugovzhodne Azije še vrsta vprašanj, ki jih je treba rešiti. V prvi vrsti ne moremo biti zadovoljni z našim izvozom niti količini niti po izbiri blaga, ker ne ustreza našim možnostim niti povpraševanju na tem tržišču. Zlasti sta naša strojna in težka industrija slabo izkoristili možnosti, ki jim jih nudijo ta trg. Če bi se ti industrijski panogi bolj usmerili na ta tržišča, bi v znatno večji meri lahko izkoristili svoje kapacitete, saj je še vedno dosti podjetij, ki so usmerjena zgolj na domače tržišče. Naglasiti je treba, da je naša trgovinska zamenjava z deželami tega področja precej manjša kot pa z deželami nekaterih evropskih držav. Vse to zahteva večje prilagajanje naše proizvodnje izvozu, to je, razširitev kapacitet tistih industrijskih panog, katerih izvoz je uspešen, ter kompletirati izbiro blaga v vrsti industrijskih panog, da bi mogli postati resni izvozniki.

Med vzroke, da naša trgovinska zamenjava z deželami jugovzhodne Azije še ni na taki stopnji, kakor bi lahko bila, štejejo tudi, da še nismo uspeli postaviti močne trgovinske mreže v teh deželah. Druge države so se za časa kolonialnega gospodarstva razvile močne trgovske organizacije, ki imajo še danes močan vpliv na ta trg. Danes pa si v deželah jugovzhodne Azije prizadevajo, da bi prešla zunanja trgovina v domače roke in zato je treba najti zastopnike iz njihovih vrst, ki bi sodelovali pri prodaji našega blaga, ustanavljali tehnične servise, konsignacijska skladišča itd. Mimo tega so precejšnje težave tudi zaradi tehničnih in drugih standardov, od katerih so mnogi še zelo primitivni in zastareli. Pri tem je treba posebej naglasiti primer Indije, ki uvaja decentralni sistem za mere in denar, kar bo obremenil tudi za ostale dežele.

Pri nedavnem pregledu na ljubljanskem zavodu je bilo ugotovljeno 186 nerešenih spisov starih nad 2 meseca, 39 spisov starih nad 3 mesece, 14 spisov starih nad 6 mesecev, 1 spis star nad 9 mesecev in 3 spisi stari nad 12 mesecev. Razen v primerih izrednih objektivnih težav vsekakor postopek v nekem primeru ne bi smel trajati nad 3 mesece. Bilo bi priporočljivo, da vsak spis zaradi otroškega dodatka, ki ni bil rešen v treh mesecih, pregledata osebno šef oddelka ali direktor zavoda. Uradno je potrebno pomagati strankam pri pridobivanju potrdil.

Primer: Spis P-280.875. — Zavarovanec je vložil pritožbo zoper prvostopno odločbo tedanjega okrajnega zavoda v Krškem dne 26/5 — 1954. Republiški zavod je z dopisom z dne 17/11 — 1954 vrnil spis prvostopnemu zavodu z priročilom, da zaslisi stranko in priče predlagane v pritožbi. Okrajni zavod v Krškem je zaslusal stranko, ki je bila stara 45 let, in jo zavarovanec v letu 1952 vložil zahtevek za priznanje pokojnine še do danes ni dokončno rešen in stranka ne ve, pri čem je. Primer: I-47-665. Mariji pi-bernik je bila odvzeta priznana invalidnina, ne da bi bil izveden formalno obnovitveni postopek s

S posojili
MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE
se gradi, obnavlja in dopolnjuje.

1955. Sele z dopisom dne 13/9 — 1955 je naročil Okrajnemu zavodu v Gorici, da dopolni postopek po navodilih v sodbah republiškega in Zveznega vrhovnega sodišča. Okrajni zavod v Gorici je prejel naročilo za dopolnitev postopka 20/9 — 1955, vendar je Sele 27/2 — 1956 zaslusal stranko, ni pa pri tem uresničil dopolnitve v smislu navodil Zveznega vrhovnega sodišča. Z dopisom dne 19/5 — 1956 je izdal novo odločbo. Zaradi pomankljive izvedene dopolnitve postopka je zaveza ponovno prišla pred Vrhovno sodišče. Primer: I-54.586 — Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Murski Soboti z odločbo z dne 20/3 — 1954 ni ugodil zahtevku Janeza Nemca, delavca brez zemlje — za priznanje invalidnine. Z drugostopno odločbo z dne 15/2 — 1955 pritožbi spet ni bilo ugodeno. Vrhovno sodišče LRS je s sodbo z dne 16/12 — 1955 naložilo dopolnitev postopka. Republiški zavod je prejel sodbo dne 4/1 — 1956, Sele dne 24/2 — 1956 je poslal Okrajnemu zavodu v Murski Soboti dopis z naročilom in navodilom za dopolnitev postopka. Okrajni zavod v Murski Soboti je spis prejel 2/3 — 1956, Sele 3/3 — 1956 pa je bil spis dodeljen referentu. Ta je povabil stranko na zaslišanje na dan 10/4 — 1956 in jo formalno zaslusal. Ter spis istega dne vrnil Republiški zavodu. Na navodila Republiškega zavoda glede dopolnitve postopka se ni oziral. Na osnovi prvostopno odločbo z dne 23/9 — 1953. Pritožba zoper to odločbo pa je bila rešena Sele z drugostopno odločbo z dne 11/1 — 1956, čeprav so bile priče zaslišane že 20. 1. 1955 in je bila stranka po VIPK pregledana že 28.1. 1954. Primer: P 13.418 — Pravizanski vodji Pavli Gošak je bil po 2. odstavku 7. člena Uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o določanju in o prevedbi pokojnin in invalidnin (Ur. list FLRJ št 2/53) ustavljena družinska pokojnina, ker se ni bila stara 45 let, in sicer na dan 13/1 — 1953 z odločbo Zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani z dne 9/4 — 1953. Na sicer neosnovano pritožbo oziroma ugovor z dne 3/7 — 1953 pa ji je bila izdana drugostopna odločbina odločba Sele 3/10 — 1956. Spis je obšel pri Okrajnem zavodu oziroma podružnici v Krškem. Primer: P-286.116 — Jožeta Kerčič, ki ji je mož umrl v izselištvu, je vložila predlog za priznanje družinske pokojnine 8/10 — 1952. Zahtevek je zavrnil Okrajni

manjkljive dopolnitve postopanja je Republiški zavod dne 15/6 — 1956 izdal ponovno drugostopno odločbo, katere je priznal stranki odpravljeno. Sele, ko je stranka ponovno vložila tožbo, je Republiški zavod ponovno odstopil spis Okrajnemu zavodu v Murski Soboti, da ugotovi pritožnikovo kvalifikacijo. Dne 17/9 in 19/11 — 1956 sta bili pri tem

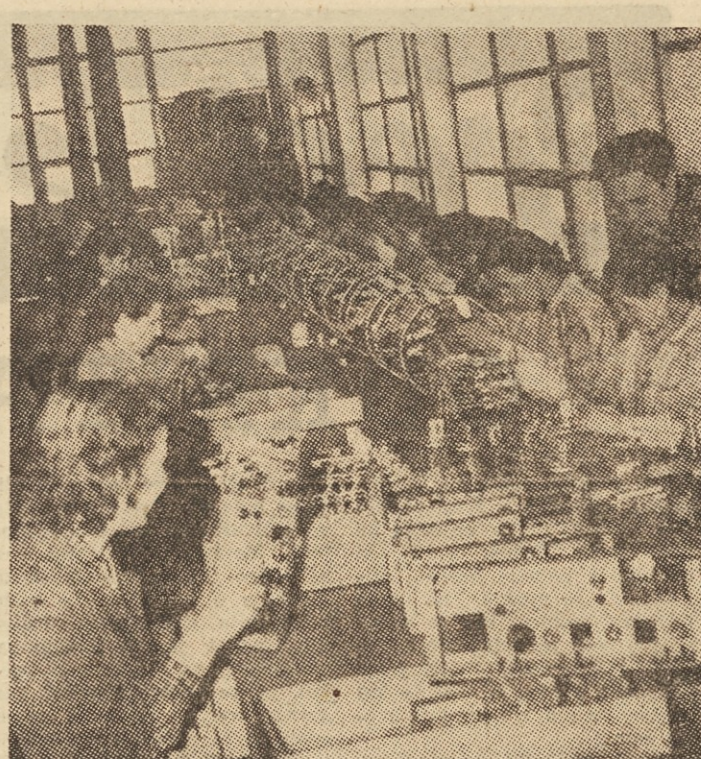
Kako ugodimo delavcu-invalidi, če dela skupaj z zdravimi, vedrini tovariši! — Na sliki: Montažo radioaparata v »Telekomunikacij« opravljajo skupaj z drugimi delavci tudi invalidi. Isti prizor srečamo tudi v kranjski »Iskri« in drugod.

zavodu zaslusani še dve priči, sodišče pa je odgovor na tožbo prejel na opomin Sele 15/1 — 1957. Iz naslednjih primerov pa bomo videli, da je v primerih, ko se zavarovanec pritožilo in ko sproži upravni spor pri Vrhovnem sodišču, postopek zelo dolgotrajen. Precej je primerov, ko je zavarovanec v letu 1952 vložil zahtevek za priznanje pokojnine še do danes ni dokončno rešen in stranka ne ve, pri čem je. Primer: I-47-665. Mariji pi-bernik je bila odvzeta priznana invalidnina, ne da bi bil izveden formalno obnovitveni postopek s

Na prvi kongres delavskih svetov Jugoslavije je prišlo 1.745 delegatov in številni gostje iz naše države in tujih dežel. Kongres je izvolil v delovno predsedstvo 5 delegatov. Kongres je prejel še prvo popoldne 355 pozdravnih listov in šestih komisijah. (Na sliki: Pogled v veliko dvorano Doma sindikatov v Beogradu, kjer zaseda kongres)

1955 izgubila invalidnino Frančiška Miholič. S sodbo Vrhovnega sodišča z dne 7/5 — 1955 je bila naročena dopolnitev postopanja. V dopoljenem postopanju je bila zaslusana stranka Sele 1/12 — 1955 in priča 8/3 — 1956. Ponovna drugostopna odločba je bila izdana Sele 27/9 — 1956, torej več kot pol leta po zaslišanju priče. Stranka je ponovno sprožila upravni spor. Primer: Anton Razpet — delavec in lastnik 0,99 ha obdelovalne zemlje v škofjeloških hričkih, je vložil 4/10 — 1952 predlog za priznanje starostne pokojnine. Okrajni zavod v Kranju je dne 21/3 — 1953 zavrnil predlog. Pritožbo je vložil 24/4 — 1953. Z drugostopno odločbo je bila zavrnjena pritožba, vendar je bilo istočasno izrečeno, da se spis odstopi prvostopnemu zavodu, da se izda zavarovanec odločbo o nepolni starostni pokojnini, ker je med tem dosegel 65 let starosti že 8/6 — 1953. Če bi bil tožnik prej prejel drugostopno odločbo, ali če bi bil leta 1953 opozorjen, da ima pravico do nepolne starostne pokojnine, bi lahko že tri in pol leta užival nepolno pokojnino. Tako pa je dobil odločbo o nepolni starostni pokojnini od prvega zavoda Sele dne 5/2 — 1957. Primer: P-109.002 — Ivana Ocvirk — je zaprosila za pokojnino 21/8 — 1952. Zavrnjena prvostopna odločba je bila izdana 12/10 — 1953, drugostopna Sele 28/3 — 1955. S pravomočno sodbo z dne 9/9 — 1955 je bila drugostopna odločba razveljavljena. Novo odločbo je izdal Republiški zavod Sele 22/1 — 1957, ki ni upoštevala pravnega stališča pravomočne sodbe. Zato je pritožnica ponovno sprožila upravni spor in je 26/5 — 1957 prišlo do ponovne sodbe. Odločanje pa se ne zavleče vedno po krivdi drugih organov, kot vidimo iz sledečega primera. Opr. štev. Republiškega zavoda III-155 4-58. V zadevi Ane Zlotkar, ki je zahtevala povračilo stroškov za zdravljenje v tujini, je Okrajni zavod v Mariboru zaprosil Neurološko kliniko v Ljubljani z dopisom dne 23/3 — 1955 za mnenje, če je potrebno zdravljenje Zlotkarjeve v tujini. Na to prošnjo je odgovoril predstojnik klinike Sele z dopisom dne 20/2 — 1956. Mnenje pa ni izrekel kolegezi klinične bolnice v smislu določila 58. člena ZZZ, zaradi česar je sodišče moralo razveljaviti odločbo Republiškega zavoda.

Če je eden in isti dolžnik, plačnik in — sodnik. Posebnost službe socialnega zavarovanja je tudi v tem, da so zavodi za socialno zavarovanje istočasno nosilci skladov socialnega zavarovanja, ki jih upravljajo, so organ, ki odloča o pravicah zavarovancev do dežatev iz teh skladov. To pomeni, da so torej istočasno dolžnik in organ, ki odloča o pravicah zavarovancev oziroma o plačilih obveznostih dolžnika. Tak

položaj pa nalaga pri tem delu največjo objektivnost in varovanja zakonitosti. Zavarovanci pogostokrat sodimo, da je birokratsko zahtevati potrdilo, ki ga mora socialno zavarovanje zahtevati po zakonu. Tu so »krivice« uredbe ali pa sam zakon. Dogaja pa se tudi, da kakor potrdilo ali listino večkrat zahtevajo, s čimer zadevo po nepotrebnem zaplečejo in stran-

Na prvi kongres delavskih svetov Jugoslavije je prišlo 1.745 delegatov in številni gostje iz naše države in tujih dežel. Kongres je izvolil v delovno predsedstvo 5 delegatov. Kongres je prejel še prvo popoldne 355 pozdravnih listov in šestih komisijah. (Na sliki: Pogled v veliko dvorano Doma sindikatov v Beogradu, kjer zaseda kongres)

1955 izgubila invalidnino Frančiška Miholič. S sodbo Vrhovnega sodišča z dne 7/5 — 1955 je bila naročena dopolnitev postopanja. V dopoljenem postopanju je bila zaslusana stranka Sele 1/12 — 1955 in priča 8/3 — 1956. Ponovna drugostopna odločba je bila izdana Sele 27/9 — 1956, torej več kot pol leta po zaslišanju priče. Stranka je ponovno sprožila upravni spor. Primer: Anton Razpet — delavec in lastnik 0,99 ha obdelovalne zemlje v škofjeloških hričkih, je vložil 4/10 — 1952 predlog za priznanje starostne pokojnine. Okrajni zavod v Kranju je dne 21/3 — 1953 zavrnil predlog. Pritožbo je vložil 24/4 — 1953. Z drugostopno odločbo je bila zavrnjena pritožba, vendar je bilo istočasno izrečeno, da se spis odstopi prvostopnemu zavodu, da se izda zavarovanec odločbo o nepolni starostni pokojnini, ker je med tem dosegel 65 let starosti že 8/6 — 1953. Če bi bil tožnik prej prejel drugostopno odločbo, ali če bi bil leta 1953 opozorjen, da ima pravico do nepolne starostne pokojnine, bi lahko že tri in pol leta užival nepolno pokojnino. Tako pa je dobil odločbo o nepolni starostni pokojnini od prvega zavoda Sele dne 5/2 — 1957. Primer: P-109.002 — Ivana Ocvirk — je zaprosila za pokojnino 21/8 — 1952. Zavrnjena prvostopna odločba je bila izdana 12/10 — 1953, drugostopna Sele 28/3 — 1955. S pravomočno sodbo z dne 9/9 — 1955 je bila drugostopna odločba razveljavljena. Novo odločbo je izdal Republiški zavod Sele 22/1 — 1957, ki ni upoštevala pravnega stališča pravomočne sodbe. Zato je pritožnica ponovno sprožila upravni spor in je 26/5 — 1957 prišlo do ponovne sodbe. Odločanje pa se ne zavleče vedno po krivdi drugih organov, kot vidimo iz sledečega primera. Opr. štev. Republiškega zavoda III-155 4-58. V zadevi Ane Zlotkar, ki je zahtevala povračilo stroškov za zdravljenje v tujini, je Okrajni zavod v Mariboru zaprosil Neurološko kliniko v Ljubljani z dopisom dne 23/3 — 1955 za mnenje, če je potrebno zdravljenje Zlotkarjeve v tujini. Na to prošnjo je odgovoril predstojnik klinike Sele z dopisom dne 20/2 — 1956. Mnenje pa ni izrekel kolegezi klinične bolnice v smislu določila 58. člena ZZZ, zaradi česar je sodišče moralo razveljaviti odločbo Republiškega zavoda.

Na prvi kongres delavskih svetov Jugoslavije je prišlo 1.745 delegatov in številni gostje iz naše države in tujih dežel. Kongres je izvolil v delovno predsedstvo 5 delegatov. Kongres je prejel še prvo popoldne 355 pozdravnih listov in šestih komisijah. (Na sliki: Pogled v veliko dvorano Doma sindikatov v Beogradu, kjer zaseda kongres)

1955 izgubila invalidnino Frančiška Miholič. S sodbo Vrhovnega sodišča z dne 7/5 — 1955 je bila naročena dopolnitev postopanja. V dopoljenem postopanju je bila zaslusana stranka Sele 1/12 — 1955 in priča 8/3 — 1956. Ponovna drugostopna odločba je bila izdana Sele 27/9 — 1956, torej več kot pol leta po zaslišanju priče. Stranka je ponovno sprožila upravni spor. Primer: Anton Razpet — delavec in lastnik 0,99 ha obdelovalne zemlje v škofjeloških hričkih, je vložil 4/10 — 1952 predlog za priznanje starostne pokojnine. Okrajni zavod v Kranju je dne 21/3 — 1953 zavrnil predlog. Pritožbo je vložil 24/4 — 1953. Z drugostopno odločbo je bila zavrnjena pritožba, vendar je bilo istočasno izrečeno, da se spis odstopi prvostopnemu zavodu, da se izda zavarovanec odločbo o nepolni starostni pokojnini, ker je med tem dosegel 65 let starosti že 8/6 — 1953. Če bi bil tožnik prej prejel drugostopno odločbo, ali če bi bil leta 1953 opozorjen, da ima pravico do nepolne starostne pokojnine, bi lahko že tri in pol leta užival nepolno pokojnino. Tako pa je dobil odločbo o nepolni starostni pokojnini od prvega zavoda Sele dne 5/2 — 1957. Primer: P-109.002 — Ivana Ocvirk — je zaprosila za pokojnino 21/8 — 1952. Zavrnjena prvostopna odločba je bila izdana 12/10 — 1953, drugostopna Sele 28/3 — 1955. S pravomočno sodbo z dne 9/9 — 1955 je bila drugostopna odločba razveljavljena. Novo odločbo je izdal Republiški zavod Sele 22/1 — 1957, ki ni upoštevala pravnega stališča pravomočne sodbe. Zato je pritožnica ponovno sprožila upravni spor in je 26/5 — 1957 prišlo do ponovne sodbe. Odločanje pa se ne zavleče vedno po krivdi drugih organov, kot vidimo iz sledečega primera. Opr. štev. Republiškega zavoda III-155 4-58. V zadevi Ane Zlotkar, ki je zahtevala povračilo stroškov za zdravljenje v tujini, je Okrajni zavod v Mariboru zaprosil Neurološko kliniko v Ljubljani z dopisom dne 23/3 — 1955 za mnenje, če je potrebno zdravljenje Zlotkarjeve v tujini. Na to prošnjo je odgovoril predstojnik klinike Sele z dopisom dne 20/2 — 1956. Mnenje pa ni izrekel kolegezi klinične bolnice v smislu določila 58. člena ZZZ, zaradi česar je sodišče moralo razveljaviti odločbo Republiškega zavoda.

Če je eden in isti dolžnik, plačnik in — sodnik. Posebnost službe socialnega zavarovanja je tudi v tem, da so zavodi za socialno zavarovanje istočasno nosilci skladov socialnega zavarovanja, ki jih upravljajo, so organ, ki odloča o pravicah zavarovancev do dežatev iz teh skladov. To pomeni, da so torej istočasno dolžnik in organ, ki odloča o pravicah zavarovancev oziroma o plačilih obveznostih dolžnika. Tak

BESEDA BRALCEV

SAJ SMO VEDAR LJUDJE

V pisarni delam skupaj z neko tovarišico, ki ima leto dni starega otroka. Poročena je in niti ona niti njen mož nimata ne stanovanja, ne sobe. Spita na zaslinem ležišču kar v pisarni, otroka pa dasta danes sem jutri tja. Tudi mož je zaposlen v Ljubljani.

Rada bi stanovanje. Zato sta vložila prošnjo na stanovanjsko upravo občine Ljubljana-Bežigrad, saj sta zaposlena v Ljubljani in bi jima po vseh človeških pravicah in postavah pripadalo stanovanje v Ljubljani. Prav te dni pa sta dobila stanovanjske uprave obvestilo, da s stanovanjem ne bo nič. To samo po sebi še ni tako strašno, saj vsi vemo, kako huda stanovanjska stiska je v Ljubljani. Zabolelo pa me je, kaj šele njiju, da so ju tako na kratko odpravili. Poslali so jima ciklostiran formular, na katerem je zapisano, da je stanovanjska komisija razpravljala o njuni prošnji ter sklenila »da se Vas ne uvrsti v vrstni red upravičenih pričakovalcev glede na nujnejše primere in glede na to, da je vrstni red upravičenih pričakovalcev z ozirom na predvideno število praznih in novozgrajenih stanovanj že izpopolnjen.« Potlej pa še pišejo: »Kot prosilca za stanovanje Vas tukajšnja stanovanjska uprava vodi v evidenci in Vas bo pozvala, čim bo stanovanjska komisija ugotovila, da pridete v poštev za uvrstitev v seznam upravičenih pričakovalcev. Do tedaj je nesmiselno vlagati kakršnekoli nove ali dodatne prošnje za dodelitev stanovanja. Proti tej rešitvi — ni pritožbe.

Tako torej! So še nujnejši primeri? Ta družina je dobesečno brez strehe, saj v pisarni vendar ne bosta mogla pričakati stanovanja. S stanovanjske uprave pa pošljejo te formulare, kot da nimajo opravka z ljudmi, kot da njunega primera sploh niso proučevali. Sam sem brez stanovanja in vem kako je mene prizadelo, ko sem dobil takle obrazec od stanovanjske uprave občine Ljubljana-Center. Menda je tak obrazec že kar predpisan, saj sta iz obeh občin dobesečno enaka. Da, ljudje smo in ne odpravljajo naj nas s formulariji!

S. G.

ZDAJ SMO PA TAM

Čudno se sliši pa je le res. Svoj čas smo objavili članek iz Ptuj, v katerem so ptujski potrošniki izrazili svoje zadovoljstvo, da so v mesnicah meso kategorizirali. Tako so prodajali goveje meso I. vrste, prednji del po 220 dinarjev, zadnji del po 240, II. vrste pa od 170 do 190. Danes je pa tako, kot da koljejo le prvostavno živino. Kilogram pa stane reci in piši 260 dinarjev.

Potrošniki bi zelo radi vedeli, kaj pravi uprava »Mesnin« k temu.

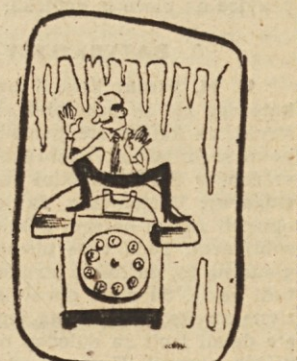
Gospodinja.

OPOMBA UREDNIŠTVA: Zelo bi nas zanimalo kakor tudi vse prebivalce Ptuj, kaj pravi k temu občinski sindikalni svet in kaj je on stori, da bi se kaj takega ne primerilo. Ne bi bilo napak, če bi se odborniki sindikalnega sveta pozanimali pri podjetju »Mesnine«, kako gospodarijo in zakaj je prišlo do takih cen mesa.

TELEFON IN SOCIALISTIČNA MORALA

Le kaj ima telefon opraviti s socialistično moralo, boste vprašali. Pa le ima. Le berite!

V Dekaniji pri Kopru so zgradili novo tovarniško poslopje podjetja »Lama«. Zraven je tudi znana velika hladilnica, ki je obrat koprškega podjetja »Fructus«. Koprška priključek ima le hladilnica, »Lama« pa ne. Zgrabi sta le kakih 200 metrov narazen, morda tudi več. Če bi hoteli iz »Lame« potegniti telefonsko linijo, bi jih stalo okrog 3 milijone dinarjev. Za ta denar si raje kupijo novo stroj, pravijo. Upravnik hladilnice pa ni pustil, da bi se iz »Lame« priključili na njihovo linijo, čeprav je direktor »Fructusa« pristal na to.

Iz »Lame« so pristali, da bi imeli medkrajevne telefonske pogovore le od 6.—8. ure zjutraj, krajevni pogovori pa bi šli le preko telefona direktorja »Lame« da ne bi bilo nepotrebne »telefonade«. In še na to so pristali, da bi svoje pogovore takoj prekinili, čim bi kdo klical hladilnico. Zraven tega so ponudili še svojo deseterstično telefonsko centralo, na katero bi priključili še bližnjo mlekarino in bi s tem ubili tri muhe na en mah.

Toda vse je bilo zaman. Upravnik hladilnice je ostal pri svojem.

Potlej so tudi v »Lame« rekli: »Ne dam,« in niso pustili, da bi iz hladilnice hodili opravljati razna pravila na njihove stroje, odgovorili so hrano delavcem »Toplovoda«, ki delajo v hladilnici itd., skratka, vnela se je hladna vojna med dvema sosedoma.

Naj je zadeva zdaj že urejena ali ne, takšni odnosi pač niso niti najmanj podobni socialističnim. V takih primerih, ko se uprave podjetij ne morejo sporazumeti, naj bi vzeli vso stvar v roke delavske sveti in sami uredili zadevo.

V. J.

Celotni naš kolektiv v proizvodnji in v prodajni organizaciji

TOVARNA OBUTVE — TRŽIČ

se s spoštovanjem in s ponosom spominja dneva borcev in pošilja iskrene čestitke vsem svojim poslovnim prijateljem, dobaviteljem in odjemalcem.

TOVARNA OBUTVE »PEKO« TRŽIČ

ODGOVORNA?

OTROŠKI DODATEK

F. F. Resnik: V odločbi Zavoda za socialno zavarovanje je podrobno obrazloženo, zakaj dobivate samo 1.200 din invalidnine.

R. A. Skomarje: Že imate v oskrbi nezakonskega otroka H. Alojzije in je žena zanj prejela vse do letošnjega januarja otroški dodatek.

PLAČEVANJE

G. I. Slovenj Gradec: Ste zaposleni kot nočni čuvaj in je potek službe tak, da nimate nobenega dne v tednu prostega.

B. A. Železniki: Februarja lani je zbolel delavec, ki je še vedno v bolniškem stanju. Ob koncu leta je zahteval odškodnino za neizkoriščen dopust in mu je bila tudi izplačana.

RAZVRSTITEV V PLAČILNI RAZRED

Č. M. Piran: Zaradi bolezni ste morali upustiti poklic, za katerega ste se usposobili, in ste se zaposlili v administrativni stroki.

Pred kongresom:

ODKRITA BESEDA

Pod gornjim naslovom je »Delavska enotnost« v svoji 24. številki dne 7. junija objavila na prvi strani članek B. F., ki obravnava odkrito besedo, oziroma, da se nekateri ne upajo povedati resnice, ker se upravičeno bojijo posledic.

Takoj v začetku moram ugotoviti nerazveseljeno dejstvo: Odkrita beseda ni vedno in povsod zaželena in dobrodošla in se jo ne sprejme dobrohotno.

tudi drugod, smo lahko videli, da se boje povedati resnico celo višji uslužbenci, kaj šele podrejeni. Marsikateri direktor ima še vedno nagibe diktatorskega vladanja v podjetju.

Kaj pa hočemo? Se ne spiacja ugovarjati.

Ce se torej niti predsednik upravnega odbora ne upa povedati svojega mnenja, kako naj se upajo potem ostali člani kolektiva? Vzemimo samo tako imenovano točkovanje ob določanju novih plač in dopustov.

Vsah tujih sindikalnih funkcionarjev ne opravljajo svoje dolžnosti pravilno, samo, da se skrivica ne zgodi njim! Vem, ne boste verjeli tega! Poznam v Ljubljani podjetje, ki zaposluje približno 500 ljudi in ima seve-

da tudi svoj personalni oddelek. V tarifnem pravilniku pa za ta oddelek ni predvideno in določeno nobeno službeno mesto in seveda tudi ne prejemki.

Trdno sem prepričan, da je kongres delavskih svetov velja prelomnica v samoupravljanju. O nalogah kongresa je bilo veliko izdala posebno priložje »Teze« o tem. Ako so vsaj delegati te teze prebrali, potem delo ne bo težko. Kongres bo svojo nalogo izpolnil 100%! Prav gotovo bo-

do zasedanja DS v bodoče bolj zanimiva, bolj stvarna in resna. Ko kandidat za člana DS podpiše svoj pristanek k izvolitvi, ne sprejema s tem samo časti, marveč predvsem dolžnosti soupravljanja podjetja, ki mu jih je kolektiv zaupal. Zato ni dovolj, da na zasedanjih samo sedi in kima, marveč se mora razpravljati tudi aktivno udeleževati. To pa se — žal — ne godi povsod. Sam sem opazil, da se na zasedanjih DS aktivno udeležuje razprav komaj dobra četrtina članov DS. To ni v redu in prav. Tu bo kongres gotovo koristil in člane aktiviziral.

AVGUŠTIN RAVBAR. IZ NOVEGA MESTA:

Upoštevajmo položaj gozdnih in kmetijskih delavcev

Kmetijsko gozdno gospodarstvo Novo mesto združuje sedem gozdnih in štiri kmetijske obrate. S priključitvijo posameznih obratov je bila pred delavski svet postavljena vrsta novih vprašanj. Ze upravljanje gozdarstva ni lahka stvar, upravljati kmetištvo pa je še veliko težje, saj si je treba prizadevati, da bo proizvodnja in storilnost rastle.

Pri nas smo že premostili začetne težave, ki so se pojavljale v obliki nerazumevanja, podcenjevanja in nezainteresiranosti posameznih članov kolektiva za upravljanje. Danes lahko o organih delavskega upravljanja govorimo samo pohvalno. Člani delavskega sveta ne glede na to, ali so delavci in uslužbenci, na zasedanjih živahno razpravljajo o vseh problemih ter tudi predlagajo naravnostnejše rešitve. Zaskrbljeni so, če podjetje ne dosega uspehov kot so si jih spočetka obetali.

Delo v gozdu je težko. Gozdni delavec je ves teden ločen od družine in ostalega sveta, dela v vsakem vremenu, kuhati s, mora sam, dela dvanaest in več ur na dan in zato ni čudno, da je gozdni delavec v zadnjih letih svoje zaposlitve zelo bolehen. Naš delavski svet skrbi za take delavce. Del sredstev iz sklada za samostojno razpolaga-

nje je namenil za pomoč socialno ogroženim delavcem, predvsem tistim, ki imajo številno družino ali bolehalo že delj časa.

Mislím, da bi morali vendarle drugače urediti položaj gozdnih in kmetijskih delavcev glede pravic do otroškega dodatka. V ramskem času ne morejo delati toliko ur kot to predpisuje uredba, poleg pa delajo več kot csem ur.

Toda naši predpisi tega ne upoštevajo. Našli bi morali kakše možnosti in to vprašanje zadovoljivo rešiti.

Takole so se zbrali delegati iz mariborskih in ptujskih podjetij po posvetovanju

MNENJA IN PREDLOGI

Okrajni sindikalni svet Maribor je pred začetkom kongresa delavskih svetov sklical posvetovanje delegatov iz mariborskih in ptujskih podjetij. Posvetovanje je vodil predsednik sveta tovariš Ivan Gorjup. Iz razprave povzemamo nekaj najznačilnejših predlogov oziroma mnenj delegatov.

Delegat Matuš o obrti Uslužnostni obrti manjše družbene obveznosti

Socialistični sektor obrti je glede dejavne in poslovanja skorajda izenačen z industrijo. To slabo vpliva na njegov položaj in razvoj v primeri z zasebnimi obrtniki. Kongres bomo morali opozoriti na to pomanjkljivost.

Delegat Ožim o skladi za samostojno razpolaganje Sklad, ki ni sklad

Materialna osnova je nedvomno važen čimtelj za razvoj delavskega upravljanja. Toda sedaj imajo delavski sveti premalo možnosti samostojno razpolagati s sredstvi, ki so jim načel-

no prepuščene za samostojno razpolaganje.

Sklad za samostojno razpolaganje na primer bremenit toliko predpisanih izdatkov, da se sprašujemo, zakaj se ta sklad sploh tako imenuje. Kongres bo moral najti ustrezno rešitev oziroma predlagati pristojnim organom, naj krepke materialno osnovo delavskih svetov.

Delegat Rakuša o storilnosti Večja proizvodnost in donosnost - večja življenjska raven

Namen kongresa je pregledati dosedanje uspehe in izmenjati izkušnje. Ob izmenjavi izkušenj bomo morali usvojiti tista načela, ki bodo temeljno izhodišče za izpopolnitev delavskega upravljanja. Razmislili bomo morali, kako ustvarjati in kako čimbolj smotrno porazdeljevati sredstva, ki so namenjena druž-

Delegat Rebernak o odgovornosti organov upravljanja Več odgovornosti za gospodarjenje

Uveljavljena delitev dohodka bo nedvomno še bolj zaostrela vprašanje smotrnega gospodarjenja. In to je tudi prav. Podjetje ne bi smelo imeti neizkoriščenih proizvodnih sredstev, kajti tudi zanje mora plačati obresti in to zmanjšuje dohodek podjetja in kolektiva. Stremeti moramo, da bi neizkoriščena osnovna sredstva posredovali tistim kolektivom, ki jih potrebujejo.

Delegat Duževac o demokraciji in disciplini ... disciplina v izpolnjevanju

Zdi se mi, da se je v proizvodnem procesu ponekod le

preveč razvila demokracija oziroma, da nekateri demokraciji napak razumejo. So primeri, ko vodja proizvodnje delavcu nekaj naroči, toda ta razmišlja ali naj naredi izpolni ali ne. Takšen odnos in takšno pojmovanje demokracije v proizvodnji, kjer mora v resnici vladati disciplina, škoduje rasti proizvodnje in rasti storilnosti. Razen tehnične opreme in organizacije dela je tudi disciplina eden od čimteljev, ki vplivajo na proizvodnjo.

ZA PRAZNIK DNEVA BORCEV CESTITAMO VSEM DELOVNEMU LJUDSTVU! MERCATOR LJUBLJANA

Kratek oris zgodovine delavskega gibanja na Slovenskem od 1869 do 1914

Razen sredstev preganjanja so oblasti in meščanske stranke uporabljale tudi politična sredstva — širjenje nacionalizma in krščanskega socializma med delavstvom.

Trščanski socialisti so se na Slovenskem v začetku energično oprijeli posla. L. 1904 so celo organizirali stavko kovinarjev na Jesenicah. Vendar so se kasneje izgubili podobnih akcij in njihov vpliv je bil omejen: niso mogli skriti, da so le možna organizacija za meščansko stranko.

Tudi se je borbenost delavstva širila in naraščala preko glav krščanskih socialistov in celo socialdemokratov, k čemur so prispevali dogodki v letih 1905—1907. Ruska revolucija l. 1905 je našla močan odmev sredi evropskega proletariata in je vplivala prav tako na slovensko delavstvo. Ravno tedaj je borba za enako in splošno volilno pravico vstopala v odločilno fazo. — Shodi in ulični obhodi se niso vršili samo na Dunaju, v Pragi, Budimpešti, nego tudi v Ljubljani, Trstu, Trbovljah, Zagorju, Celju, Mariboru. Na ulice je stopal proletarijat, grozila je generalna stavka. Pod pritiskom ljudstva in iz drugih političnih računov je bil cesar Franc Jožef novembra l. 1905 prisiljen napovedati volilno reformo.

karja k socialni demokraciji. Prav pred 50 leti je sprejel njeno kandidaturu za poslanca v litijsko-višnjegorsko-radeški volilnem okraju, kjer je pravzaprav bil le en pomemben industrijski center, premoženik Zagorje. Ivan Cankar je dobil več glasov kot voditelj socialdemokratske stranke Etbin Kristan v Ljubljani. Izvoljen ni bil. Pisatelj, ki je dosegel priznanje in ugled, je svoje pero služena resnici in svoj moralni kapital med slovenskim ljudstvom oddal na razpolago delavstvu, ker je v delavskem razredu videl novo in edino sposobno družbeno silo, da Slovincem prinese socialno in nacionalno osvoboditev. Ivan Cankar je svoj korak storil premišljeno in pretehtano in ga mnogokratno utemeljeval. Kakor je pisal, je od tega sklepa prišel po teoretičnem spoznanju razvoja družbe. Obenem je odobral narodnostni program socialdemokracije: zedinjena Slovenija in popolna teritorialna narodna avtonomija. Svojemu izboru je Cankar ostal zvest do konca svojih dni.

Razvoj političnih dogodkov v Avstro-Ogrski in na Balkanu, posebno še za časa balkanskih vojn je v naslednjih letih zaostri narodnostne boje. Mezdni in politični boji delavstva so se prepletali z bojem za narodne pravice, za narodnostno uveljavitev. Slovenska socialdemokracija je bila prisiljena, da na strankinem zboru l. 1909 po narodnostnem vprašanju sprejme resolucijo, znano pod imenom tivolska. V njej se Jugoslovan-

ska socialno demokratična stranka izreka za narodno avtonomijo, to je za samoupravo naroda v njegovih narodno-kulturnih zadevah, kar je istovetno z idejo avstro-marksista Rennerja in nasprotuje teritorialni avtonomiji. Obenem proglašča, da štirje jugoslovanski narodi — Slovenci, Srbi, Hrvati in Bolgari — le fiktivno živijo samostojno življenje, da pomenijo le elemente, ki naj ustvarijo nov združen enoten narod Jugoslovanov s skupnim jezikom in pravopisom.

Kakor vidimo, pomeni tivolska resolucija v primerjavi z brnskim narodnostnim programom avstrijske socialdemokracije iz leta 1899 korak nazaj, ker omejuje narodno avtonomijo na narodno kulturne zadeve, in se odpoveduje teritorialni avtonomiji naroda. Pomeni pa prispevek v propagandi združenja jugoslovanskih narodov, čeprav si to združitev predstavlja zopet na nerealnih temeljih »nacionalno-avtonomnega kulturnega življenja«. V tej ideji je šla tako daleč, da je kratkotalno zanikala slovenski narod, njegovo družbeno formiranje, njegovo politično rast, njegovo samostojno kulturo. S tem pa je storila uslugo avstrijski reakciji, se izločila iz aktivne slovenske nacionalne politike in jo prepustila nacionalistom in laži-nacionalistom.

Cestitamo vsem delovnim ljudem, zlasti borcem iz NOV ob njihovem prazniku — 4. JULIJU — in priporočamo naše kvalitetne opočne izdelke

KOLEKTIV PODJETJA »OPEKA« - BILJE

* L. Čarni piše v »Tribuni« za marec 1957 l., da je tivolska resolucija pozitiven korak naprej, kar je zelo zmotno in nekritično. (Nadaljevanje prihodnjt)

DELEGATI GOVORE

Ing. MARKO KRŽIŠNIK, DELEGAT TOVARNE AVTOMOBILOV MARIBOR Bliže proizvajalcu

V metodi dela delavskih svetov je več problemov, o katerih bo moral reči kongres svojih besed, na primer glede komisij. Mnenja glede komisij delavskega sveta so deljena. Te so posvetovalni organ delavskega sveta in naj bi ne imele nikakršne moči, da bi one same dokončno odločale. Izsedki komisije naj bi bili le priporočilo delavskemu svetu. Če komisije tako delajo, lahko sila veliko pomagajo delavskemu svetu, da najde najkoristnejše rešitve. Pogosto se dogaja, da ustanovi delavski svet komisijo, ki se neposredno meša v delo upravnega vodstva podjetja. S tem se zmanjšuje odgovornost uprave podjetja, ki potem, če je kaj narobe, prevrže vso odgovornost na delavski svet, češ, saj je delavski svet tako sklenil.

Običaj je tudi, da imenujejo v komisije delavskega sveta uslužbence, ki se po svoji zadolžitvi ukvarjajo z določenim vprašanjem. Dogaja pa se, da imajo potem oni glavno besedo v komisiji, da sprejme komisija njihove predloge, češ, oni to najbolj vedo in rezultati tega je, da sklepa delavski svet o predlogu, ki ga je dal aparat podjetja. Če je predlog dober, ni to nič napačnega, vendar bi bilo koristnejše za uveljavljanje delavskih organov upravljanja, da bi uslužbenec s sektorja, ki naj ga prouči komisija, ne imenovali v komisije delavskega sveta, marveč naj komisija sama pokliče uslužbenca, ki naj poroča, pripravijo gradivo itd., predloge za zasedanje delavskega sveta pa naj sestavi po svoji presoji.

Katere sklepe upravne- ga odbora sme razve- ljaviti delavski svet

Upravni odbor je izvršni organ delavskega sveta, ima pa z zakonom in internimi predpisi podjetja točno določena pooblastila, o katerih stvareh lahko sama sklepa in katere sklepe mora potrditi delavski svet. Nastaja vprašanje, ali sme delavski svet razveljaviti vsak sklep upravnega odbora, ali naj le naroči upravnemu odboru, naj stvar še enkrat prouči.

To se dogodi v takih primerih, ko delavski svet pooblasti upravnemu odboru, da sam razpolaže n. pr. s skladom za samostojno razpolaganje do določene višine. V takih primerih delavski svet ne bi mogel razveljaviti odločitve upravnega odbora, ker je upravni odbor sklepal v mejah pooblastil, ki mu jih je delavski svet že dal. Potemtakem bi bila ta »nadrejenost« delavskega sveta nad upravnim odborom dvojna: za vprašanja, pri katerih bi delavski svet lahko razveljavil sklep upravnega odbora in druga, ob katerih bi smel delavski svet le naročiti upravnemu odboru, naj vso zadevo še enkrat prouči.

Če bi upravni odbor stalno posloval in pripomb delavskega sveta ne bi upošteval, naj bi ga delavski svet razrešil.

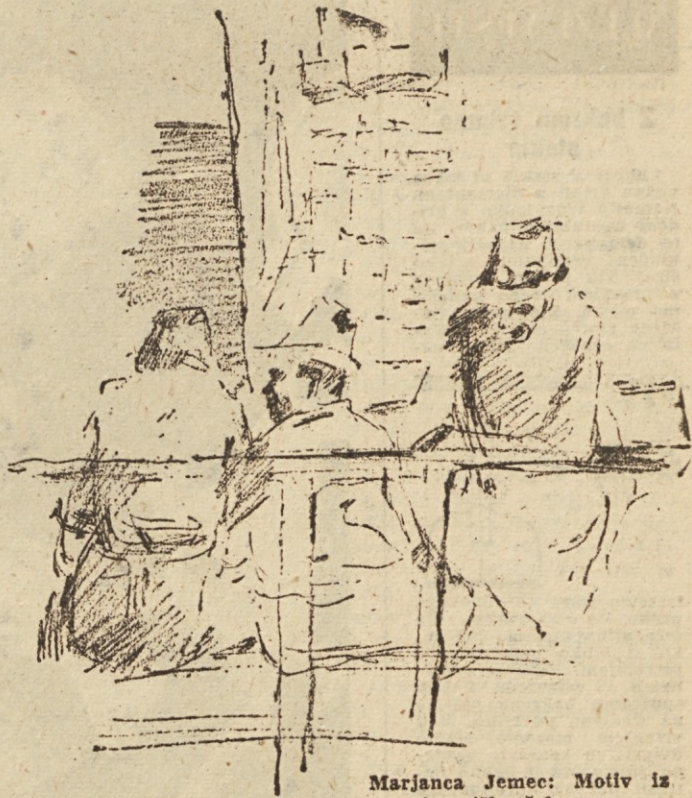
Organi upravljanja naj zbirajo predloge in pritožbe delavcev

Če ima delavec kakšno pritožbo glede plače, ali drugih stvari, ki izvirajo iz delovnega razmerja, ali če bi rad kaj predlagal za izboljšanje proizvodnje, dostikrat ne ve, kam naj bi se obrnil. Najpogosteje se obrača na svojega mojstra ali pa na sindikat. Če odgovora ne dobi, če se zadeva dolgo vleče, izgubi vero in se več ne zanima. Za vse te stvari bi se morali zanimati delavski organi upravljanja, in to ne šele takrat, ko se delavec proti odločbi upravnega vodstva pritoži na upravni odbor in potem proti sklepu upravnega odbora na delavski svet.

Te stvari danes še niso urejene in bi morali delavski organi upravljanja sami zbrati vse predloge in pritožbe ter poskrbeti, da bodo pravi čas rešene in da bo delavec o tem tudi obveščen. To naj zahtevajo od upravnega vodstva podjetja. Delavci bodo potem vedeli, da je nekdo, ki se zanja zanima.

Razen tega je še odprto vprašanje plačevanja članov delavskega sveta. Ponekod so že začeli izplačevati sejnine, ali pa sklicujejo zasedanja delavskega sveta med delom. Skrajno pravilo pa je, da zasedajo komisije delavskega sveta med delom. To pomeni, da so člani delavskega sveta plačani tako kot za delo v proizvodnji. Vse to se v osnovi razhaja z načeli naše socialistične demokracije, ker le-ti izgubljajo svojo glavno moč, da vrzemo večino družbenih funkcij iz rok plačane aparata.

To je le nekaj vprašanih metode dela delavskih organov upravljanja, že ta pa kažejo, kako obsežne naloge stoji pred kongresom delavskih svetov Jugoslavije.

Marjanca Jemec: Motiv iz jeseniške železarno

PISMO IZ GOZDNEGA GOSPODARSTVA BLED

Sedaj vemo o čem naj razpravljamo in odločamo

Kadarkoli se je pred petimi leti sestal delavski svet Gozdnega gospodarstva Bled, skoraj nismo vedeli, o čem naj govorimo in o čem odločamo. Pristojnosti organov upravljanja nam še niso bile povsem jasne. Danes pa so zasedanja povsem drugačna, bolj živahna. V razpravah sodelujejo domala vsi člani. Delavski svet pozna položaj podjetja in zato delavci lažje razpravljajo o vseh stvareh in ne potrjujejo sklepov, ki bi jih nekdo pripravil vnaprej.

Seveda pa ima delavsko upravljanje gozdarskih podjetij tudi svoje posebnosti. To so podjetja, ki združujejo delavce, raztresene na raznih delovskih, izven tega pa Gozdnega gospodarstva združuje tudi razne panoge kot gradbeništvo, avtoprevoznništvo itd.

Delavski svet gozdnega gospodarstva Bled in ves kolektiv je že večkrat razpravljalo o ustavitvi svetov v večjih delovnih enotah. Po temeljnih razpravah pa je prevladovalo mnenje, da je dovolj, če člani delavskih svetov volimo samo po posameznih delovnih enotah.

Ze do sedaj smo si prizadevali skrbeti za splošno in strokovno izobrazbo članstva. V preteklem letu smo priredili poseben seminar, ki so ga obiskali člani delavskega sveta in se seznanili z glavnimi načeli našega gospodarskega sistema. Tak seminar je potreben tudi za nov delavski svet.

Resno oviro boljšemu gospodarjenju pa predstavlja razmeroma ozka materialna osnova, majhen del sredstev, s katerimi kolektiv samostojno razpolaga. Upamo, da bodo predpisi v bodoče drugačni. V zadnjih dveh letih je proizvodnja precej porasla. Nadaljnje povečanje proizvodnje pa bo mogoče le ob koreniti spremembi dosedanjega dodeljevanja obratnih kreditov in investicij. Storitnosti ne bo mogoče povisati brez mehanizacije. Povečati gospodarski plan podjetja z zaposlitvijo novih delavcev, preplačevanjem pogodbenih voznikov itd., ne pomeni hkrati tudi dvigati storitnosti.

Sezonski zaposlitvi delavcev se prav gotovo ne bomo mogli nikoli povsem izogniti, zato bo treba skrbeti, da se bodo le-ti vsako leto vračali na ista delovišča.

OB ZASEDANJU ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Prednost tistemu kar nam bo najhitreje rodilo sadove

(Nadaljevanje s 1. strani)

Industrija glavna nosilka povečanja dohodkov v vsej državi in glavna nosilka akumulacije. Medtem ko se je industrijska proizvodnja povečala v primerjavi z letom 1933 na 266%, je kmetijska proizvodnja v glavnem komaj dosegla raven predvojne proizvodnje. V letih 1957 do 1961 bo potrebnih 130.000 kvalificiranih in približno 50.000 visokokvalificiranih delavcev, toda iz sedanjih strokovnih šol prihaja vsako leto le 18.000 do 20.000 delavcev, v industriji pa se vključijo samo okoli 12.000 visokokvalificiranih delavcev na leto. Letno potrebujemo torej okoli 35.000 novih kvalificiranih delavcev. V nekaterih industrijskih panogah pa nimamo sploh nobene industrijske šole, kjer bi lahko izobraževali bodoči kader.

samo 26%, delež kmetijstva in gozdarstva pa 53%. Sedaj pa je delež industrije v narodnem dohodku narasel na 45,6%. Dosežena stopnja razvoja industrije je nudi torej nadaljnje možnosti za njeno naraščanje. Imamo namreč znatne rezerve v zmogljivostih, ki bi jih lahko izkoristili. S sodelovanjem, večjo delovno storitnostjo, znižanjem materialnih stroškov, z zmanjšanjem izgub, predvsem pa z boljšo organizacijo dela bi lahko dosegli velike uspehe v povečanju proizvodnje.

Predkongresni sestanki kolektivov so bili v murskosobotnem okraju živahni in v glavnem dobro pripravljani. Zborniki so večidel povsod pripravljali o dobrem in slabem

Analize o dosedanjem razvoju industrije kažejo, da bi lahko v obstoječih zmogljivostih dosegli še za 30% večjo proizvodnjo, seveda če bi delo bolj organizirali in podjetja bolj redno preskrbovali z električno energijo in surovinami.

Takšen objektivni položaj v okviru gospodarske politike torej zahteva, da v bodoče v prvi vrsti rekonstruiramo in moderniziramo že obstoječa podjetja, investicije pa vlagamo za razširitev energetskih osnov, proizvodnjo reprodukcijskega materiala, za graditev podjetij, ki nam bodo omogočila povečati obseg blagovne izmenjave s tujino, da bi izboljšali našo plačilno bilanco, za graditev podjetij, ki so potrebna za nadaljnje in hitrejše napredovanje kmetijstva, predelovanje kmetijskih proizvodov, za nadaljnji razvoj prometa in gradbeništva in tistih podjetij, ki nam bodo omogočila hitrejšo in večjo proizvodnjo blaga za široko potrošnjo.

Resolucija posveča tudi posebno pozornost avtomatizaciji posameznih tehnoloških operacij, ki naj bi jo uveljavili predvsem v primerih množične in nepretrgane proizvodnje.

V resoluciji o perspektivnem razvoju gradbeništva pa je rečeno, da je eden glavnih pogojev za hitrejši in skladen razvoj gospodarstva postopno uveljavljanje sodobnega sistema graditve. V delih visoke gradnje bomo lahko prešli na uporabo večje mehanizacije šele, če bomo prej povečali industrijsko proizvodnjo kakovostnih in po izbiri bogatih gradbenih potrebščin in elementov za graditev. Proizvodnja teh potrebščin ustvarja nove pogoje za modernizacijo in pospeševanje, s tem pa tudi za pocenitev gradbenih del.

Pogoji za prehod na sodoben način graditve so torej: modernizacija in povečanje industrijske proizvodnje vsega gradiva in elementov za graditev, povečanje mehanizacije gradbene obrti kakor tudi samih gradbenih del ter izboljšanje strokovnih delavcev inženrskega in tehničnega kadra.

Skupščinski resoluciji o razvoju industrije in gradbeništva predstavljata predvsem točno našete naloge, ki jih mora rešiti perspektivni plan, sta torej dokumenta, na osnovi katerih bi sestavljali perspektivni plan, ki ga bodo sestavljali pristojni organi. Iz obeh resolucij veje osnovna misel, da je treba v bodoče vlagati sredstva v tiste objekte, ki so s stališča celotnega jugoslovanskega gospodarstva najbolj gospodarski in najbolj potrebni.

Nabiralci zdravilnih zelišč

V tem tednu nabirajte:

CVETJE: belega trna ali gloga, belega osutega, madžih tatic, rdece deteljice, male marjetice in lipe.

LISTJE: šmarcnice, ozkolistnega tropsca, pekoče koprive, lipna, gozdne isode, pelina, slizenovca, breze in melise. Vse liste nabiramo brez pecljev!

RASTLINO: krvavega mlečka, materine dušice, ženiklja, gosje trave, navadne platicice ali krabске rene, njivske mačhe, njivske preslice, kurjih črev in zdravilnega jetenika.

LUBJE: krhlike, **KORENINE:** baldrijana, šmarcnice in ženiklja, **SEME:** jesenskega podleska, **SUHE GOBE - JURČKE -** odkupite **GOSAD** po najvišjih dnevnih cenah!

Cene lahko dobite pri vaši kmetijski zadrugi ali pa pri **GOŠAD**, Ljubljana, Prečna ul. 4.

ING. MIRAN MEJAK, DELEGAT IZ NAFTE — LENDAVA:

Stroški za izobraževanje naj bremenijo sredstva podjetij

Ing. Miran Mejak

delu delavskih svetov, o ekonomski osnovi uporabljanja, tehnični dela, vzgoji itd. Iz teh analiz so izluščeni tudi posamezni predlogi za izpopolnitev predpisov.

Kolektivi predlagajo, da bi mandatno dobo delavskih svetov podaljšali na dve leti. V predpisi naj bi točneje določili pristojnost organov samo-

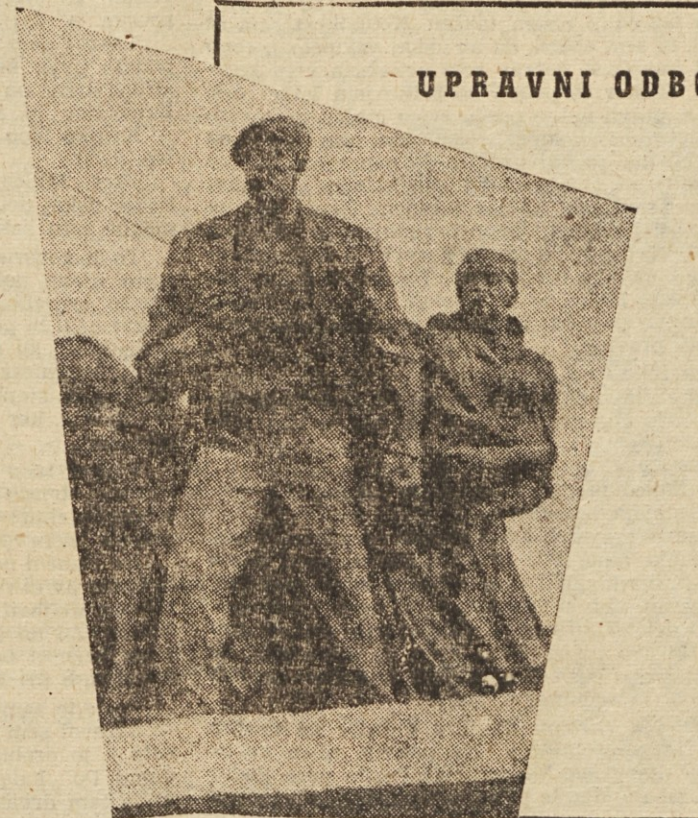
upravljanja. Zbornice in združenja bi morale tudi odločneje posegati v reševanje načelnih vprašanj te imeti moč, da bi člani sklope izpolnjevali. Seveda pa organov zbornic in združenj poslej ne bi smeli sestavljati v glavnem le direktorji podjetij.

Tudi način sprejemanja v službo bi morali spremeniti. To važno opravilo ne bi smeli prepustiti samo upravniku podjetja, temveč bi moral o teh stvareh, predvsem v manjšem podjetju, odločiti organ upravljanja. Z zakonom naj bi tudi določili izvolitve namestnika predsednika delavskega sveta in upravnega odbora. Zbore proizvajalcev pa naj bi izvolili tudi pri občinah, kajti s tem bi izboljšali odnose med občino in podjetjem, ki so v večini primerov slabi, in pospešili razvoj komun kot gospodarskih enot.

Stroške za usposabljanje članov delavskega sveta, za njihovo izobraževanje naj bi izplačevali iz sredstev kolektiva. Na drug način bo lažje najti sredstva za seminarje, ki trajajo več dni. Če ljudem ne nadomestimo zaslužka, to preprečuje udeležbo na seminarju. Delavskemu gospodarstvu pa

bi morali posvetiti tudi več pozornosti v naših šolah in o tem govoriti pri predavanju raznih predmetov.

Znana je ugotovitev, da sezonski delavci navadno ne kažejo tistega interesa za razvoj podjetja kot stalni delavci. Toda tudi ti imajo pravico upravljanja, saj vendar delajo. Prav bi bilo, če bi z zakonom določili, da v podjetjih, kjer zaposlujejo sezonske delavce, izpopolnijo delavske svete z izvoljenimi predstavniki tistih delavcev, ki se zaposlijo v sezoni.

UPRAVNI ODBOR

RUDNIKA RJAVEGA PREMOGA

TRBOVLJE — HRASTNIK

čestita vsem rudarjem ob rudarskem prazniku in dnevu borcev

K našem skupnemu prazniku vam iskreno čestitam in želimo še boljših uspehov v nadaljnjem delu.

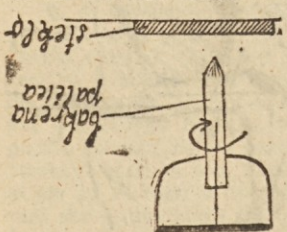
Zahvaljujemo se delovnemu kolektivu rudnika VELE-NJE, upravnemu odboru, tovarišu direktorju in ing. Bajcerju za izkazano materialno pomoč.

Upravni odbor
**PREMOGOVNIKA
PODGORCI-VICANCI**

MI ZEVESTE

Z bakrom vrtamo steklo

Luknje v steklu ni treba vedno vrtati z diamantom. Namesto tega lahko s pridom uporabimo baker. Za to delo pa je najbolj prikladen vrtilni vrtilni stroj. Tlik preden začnemo z vrtnjenjem točno označimo mesto, kje bomo stekleno ploščo prevrtali. Nato na označeno mesto na-

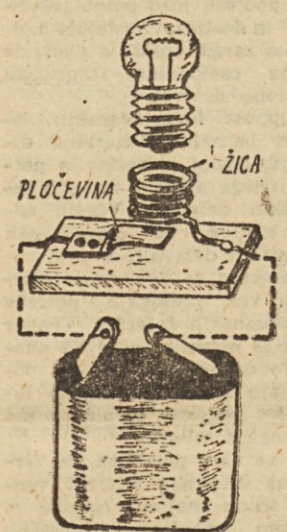

tresemo zmes korundovega prahu in terpentina. Če terpentina nimamo pri roki, si lahko pomagamo s petrolejem. Zdj se začnemo z vrtnjenjem. Počasi spuščamo bakreno palico na stekleno površino. Med vrtnjenjem moramo stalno dvigati in spuščati bakreno palico, da bi lahko nastresli novega korundovega prahu. Pravi pravzaprav stekla s samim bakrom ne vrtamo, ker je baker premehak. Služi nam le kot nekakšen posrednik, oziroma nosilec drobnih delcev korundovega prahu. Ti delci se pri vrtnjenju zabadajo v baker in tako nastane na površini veliko trenje, zaradi katerega lahko stekleno ploščo tudi vrtamo. Stevilo vrtiljav v minuti naj ne bo večje od pet sto, bakrena palica pa naj bo dolga 70 do 80 mm. Stekleno ploščo, ki je debela 4 ali 5 mm, lahko izvrtamo v 20 minutah.

Preprosto grlo za žarnice

Za baterijsko razsvetlavo navadno uporabljamo zelo majhno žarnico, za katero pa je težko dobiti primerno grlo.

Za podstavek bomo uporabili kos tanjši desčice. Grlo pa si bomo izdelali iz daljše bakrene žice in to

tako, da homo žico enostavno ovijemo okoli kovinskega dela žarnice. Prosti del žice bomo zvezali z enim polom baterije. Drugi pol baterije pa je treba zvezati s kovinsko ploščico, ki smo jo pritrili na desčico. Ta ploščica mora biti narejena tako, da se lahko nanjo nasloni grlo

Za embalažo porabimo veliko pločevine (večji del jo moramo uvažati). To seveda bremeni našo plačilno bilanco. Nikar se ne čudimo, če stanejo živila, vložena v konzervne škatlice, včasih komaj četrtino toliko, kolikor smo plačali za konzervo. Torej, ko bomo uporabljali za izdelavo embalaže še v večjem obsegu aluminijevih pločevin, bodo konzerve cenejše. Prizadevajmo si, da bo to čimprej, saj imamo surovino doma na pretek in temelji za pridobivanje in predelovanje boksita, glinice in aluminijevih zlitin so že položeni. (Na sliki vidimo izdelke kovinske embalaže tovarne »Saturnus« v Ljubljani).

LESENA EMBALAŽA STROJI IN STROKOVNJAKI

Če upoštevamo, kako velikega pomena je za prehranbeno industrijo primerna embalaža in če vemo, da se proizvodnja lesnih zabojev v zadnjih letih ni premaknila z mrtve točke, potem se bomo prav gotovo vprašali, kje so vzroki, da nismo v tem pogledu napravili odločilnega koraka naprej. Predvsem nimamo v naši državi takih strokovnjakov, ki bi se bavili posebej z embalažo, ki bi to problematiko proučevali in ki bi bili hkrati sposobni, da bi svoje zamisli tudi praktično uresničili. Podjetja se večkrat pojavljajo z zelo skromnimi željami, ki jih strokovnjaki le s težavo uresničijo. Mnogi proizvodni organizacijski problemi so tesno povezani z izkustvi, ki so jih na tem polju dosegli v tujini. Tako smo več ali manj pozabili na montažno embalažo. Med redkimi podjetji, ki so se lotila

proizvodnje te vrste embalaže, je zagrebško podjetje »Norma«. V tem podjetju so patentirali neke vrste zložljivih zabojev. Pri polnjenju zaboja ni nobenih težav, saj je ta praktičen in enostaven. Toda kvaliteta in ekonomična proizvodnja zabojev je tudi odvisna od surovine, natančnega dela itd. Če izdelujemo zaboje iz surovega ali polsurovega materiala, potem se kaj rado zgodi, da pride zaradi poznejšega sušenja do nepravilnih oblik, zaboji pokajo ali pa nastane hrapava površina. Pri predelovanju surovega materiala pa pride še do večjih napak. Na ta način postaja proizvodnja dražja, poleg tega pa zaboji niso dovolj odporni. Zaradi tega je treba, da v sušilnicah les preje osušijo, tako da ima 12% vlage. V proizvodnji naše embalaže pa je

prav tu velika raznolikost. In posledica — zaboji so slabe kakovosti. Če bi merili desčice na nekem zaboju, potem bi z začetjem ugotovili, da so velike razlike v dolžini, debelini in širini. Zakaj je temu tako? Naše zabojarne so opremljene z zastarelimi, za natančno obdelavo neprikladnimi stroji in zato ni nič čudnega, če so desčice debelejšje, širše ali daljše kot je predpisano. Našim zabojarnam manjka tudi strojev za sestavljanje posameznih delov zabojev itd. Razvoj lesne embalaže je tesno povezan z razvojem naše industrije in trgovine. Kakšnih večjih in pomembnejših uspehov pa ne bomo mogli pričakovati vse dolge, dokler ne bodo naše tovarne dale embalažni industriji tistih strojev, ki jih nujno potrebuje.

ZABOJI IZ LEPENKE

Zaboji iz lepenke so tudi v deželah, ki so bogate na lesu, zamenjali lesene. Z večjo uporabo zabojev iz lepenke ne iščemo možnosti, kako bi najbolj štedili z lesom, temveč prehajamo k sodobnejši embalaži. Lepenka je zaradi svojih kemičnih fizikalnih svojstev ena izmed najpomembnejših surovin za izdelavo embalaže. Toda naj povemo, da do sedaj v naši državi nismo embalaži iz lepenke posvečali kakšne večje pozornosti. V ilustraciji, kakšen pomen dobiva ta vrsta embalaže v svetu, le to, da predvideva načrt za evropsko potrošnje embalaže v svetu do leta 1960 porast potrošnje celulozne embalaže za 130%, medtem ko bo na lesno embalažo odpadlo le 27%.

Standardni zaboj iz lepenke lahko zamenja lesenega določene velikosti, v katerega lahko damo do 50 kg vsebine. S tem seveda ni rečeno, da iz valovitega kartona ni mogoče izdelati večjih zabojev. Valovito lepenko izdelujejo pri nas iz slabše celuloze in je zato lepenka slaba. Zato lahko zaboje, izdelane iz take lepenke, uporabljamo le v lokalnem prometu, kjer ni treba, da je blago močno zaščiteno. Da pri nas ne izdelujemo ostalih vrst kartonske embalaže, je vzrok v tem, ker nam primanjkuje nekaterih polizdelkov. Ko pa bomo zgradili tovarno sulfatne celuloze, in dobili obrate za polkemijsko celulozo iz izluženega tanina, bomo lahko izdelovali različne vrste zabojev iz lepenke.

V lesnem podjetju v »Belišću« imajo na razpolago precej lesnih odpadkov, razen tega jim tudi ne manjka strokovnjakov za kemijsko predelavo lesa. Zato so v sodelovanju z zvezno strokovno komisijo in z tehnološko-ekonomskim birojem za kemijsko industrijo izdelali načrt nove tovarne polkemijske celuloze. Lepenke in zaboji iz lepenke. Kaj bodo dosegli s tem načrtom? Od leta 1949 do leta 1955 je bila proizvodnja embalaže podvojena, upoštevati pa moramo, da je povpraševanje večje kot proizvodnja. Računajo, da v lesni embalaži porabijo letno 200.000 kubičnih metrov lesa. Strokovnjaki pa sodijo, da bi lahko 12.000 ton zabojev iz lepenke zamenjalo 90.000 kubičnih metrov lesnih zabojev.

Naprava za sušenje barv na tkaninah

Letos februarja so v Tovarni »Sonja Marinkovič« v Novem Sadu povečali proizvodnjo tiskanih tkanin za 70 odstotkov. To jim je uspelo potem, ko so praktično preizkusili izum električarja Petra Zekoviča. Le-ta je izumil napravo za sušenje odtiskane barve na tkaninah. Zvezni zavod za patente je njegov izum preizkusil in ga patentiral. Za novo napravo se zdaj zanimajo tudi ostale naše tekstilne tovarne. To je sedmi Zekovičev izum. Pred njim je izdelal pomožno napravo, ki avtomatsko vključuje pomožno lokalno razsvetlavo, tako da v slučaju pomanjkanja električne energije ne ostanejo delavci v tovarni brez luči. Prav tako je izdelal enostavno napravo za dvigavanje platna in svile z miz za tiskanje tkanin.

Da ne bo prepozno

Embalaža iz pločevine je danes velikega pomena za prehranbeno industrijo, saj 80% celokupne proizvodnje embalaže odpade na pločevino. Tolik-

šna uporaba pločevine kaže neke vrste zaostalost, saj živimo v dobi plastičnih mas, iz katerih imamo sedaj nebroj vrst embalaže, čeprav smo še do nedavne mislili, da je pločevina kot surovina za embalažo v določenih primerih skoraj nenadomestljiva. Potrebe živilske, zlasti pa še konzervne industrije še zdaleč ne moremo kriti, čeprav bi naše črna metalurgija lahko proizvajala belo pločevino, ki jo danes moramo še uvažati. Predvsem bi morali proizvodnjo v metalurških podjetjih usmeriti tako, da bi proizvajali tiste vrste pločevino, ki jo največ potrebujemo. V embalažni industriji ima pomembno mesto aluminij. Z novo tovarno v Kidričevem in z manjšimi tovarnam za polizdelke, se odpirajo precejšnje možnosti razvoja sodobnejše embalaže. Gotovo pa je, da se bo morala naša kovinska predelovalna industrija v večji meri kot do sedaj ukvarjati s predelovanjem aluminija. To velja posebej za podjetja, ki se ukvarjajo s proizvodnjo kovinske embalaže. Od celokupne kovinske embalaže bi lahko velik del odpadel na aluminij (25%). Danes žal opažamo, da je embalaža veliko dražja kot pa vsebina v njej. Vsako leto je veliko škode, kajti precej kg živil se pokvari, prav zaradi tega, ker ni zadovoljive embalaže. Morda bo bližnje vsejugoslovansko posvetovanje, ki bo v Ljubljani, osvetlilo te probleme in nam dalo novih pobud, kako bi vsa ta vprašanja najhitreje rešili, saj je že zažnja škoda, da se premaknemo z mrtve točke,

Tudi v deželah, kjer imajo dosti lesa, dobiva embalaža iz lepenke vse večji pomen. Pri nas pa žal le postopoma uvajamo embalažo iz lepenke, ki naj bi sčasoma zamenjala precejšnje količine lesenih zabojev. — Na sliki: Izdelki ljubljanske kartonažne tovarne na prvem sejmu embalaže v Ljubljani.

Mleko v embalaži iz lepenke

Mleko v embalaži iz lepenke prodajajo v pariški četrti, kjer je 5 milijonov potrošnikov. Ze leta 1939 so prodali 15 do 20.000 litrov mleka dnevno v embalaži iz lepenke.

To vprašanje je postalo spet pomembno pred dvema letoma, ko so ameriške vojaške oblasti zahtevale, da jim dobavljajo mleko v embalaži iz lepenke. Zato je mlečna zadruga v Mansu začela polniti mleko v to embalažo, saj je tudi centralna mlečna zadruga v Parizu dobila iz Mansa stalno količino mleka. Zdj prodajajo v taki embalaži v pariški četrti 35.000 litrov mleka. Mleko prodajajo v pol-litrskih posodah. Poj litra mleka je zaradi embalaže iz lepenke dražje za dva franka.

Da ne bo prepozno

Embalaža iz pločevine je danes velikega pomena za prehranbeno industrijo, saj 80% celokupne proizvodnje embalaže odpade na pločevino. Tolik-

šna uporaba pločevine kaže neke vrste zaostalost, saj živimo v dobi plastičnih mas, iz katerih imamo sedaj nebroj vrst embalaže, čeprav smo še do nedavne mislili, da je pločevina kot surovina za embalažo v določenih primerih skoraj nenadomestljiva. Potrebe živilske, zlasti pa še konzervne industrije še zdaleč ne moremo kriti, čeprav bi naše črna metalurgija lahko proizvajala belo pločevino, ki jo danes moramo še uvažati. Predvsem bi morali proizvodnjo v metalurških podjetjih usmeriti tako, da bi proizvajali tiste vrste pločevino, ki jo največ potrebujemo. V embalažni industriji ima pomembno mesto aluminij. Z novo tovarno v Kidričevem in z manjšimi tovarnam za polizdelke, se odpirajo precejšnje možnosti razvoja sodobnejše embalaže. Gotovo pa je, da se bo morala naša kovinska predelovalna industrija v večji meri kot do sedaj ukvarjati s predelovanjem aluminija. To velja posebej za podjetja, ki se ukvarjajo s proizvodnjo kovinske embalaže. Od celokupne kovinske embalaže bi lahko velik del odpadel na aluminij (25%). Danes žal opažamo, da je embalaža veliko dražja kot pa vsebina v njej. Vsako leto je veliko škode, kajti precej kg živil se pokvari, prav zaradi tega, ker ni zadovoljive embalaže. Morda bo bližnje vsejugoslovansko posvetovanje, ki bo v Ljubljani, osvetlilo te probleme in nam dalo novih pobud, kako bi vsa ta vprašanja najhitreje rešili, saj je že zažnja škoda, da se premaknemo z mrtve točke,

ona odloča. Opoldne je »bog situacije« kuharica Lenka iz naše menze, ter tam kosiva, toda za večerjo pripravi moja žena kar pač sama najde za umestno. Edino, kar zahtevam od nje je, da je večerja pravi čas na mizi, ker ljubim točnost. Morali bi naju samo videti, ko sedeva v družinski kotiček k večerji. To je resnično prava slika moža in žene, ki sta si med seboj največja prijatelja in tovarisa. Ona je, vidim, utrujena in le redko izpustim priliko, da ji ne bi rekel kakšno lepo besedo: »Mila, draga, ti veš, kako mi je težko zate!« V tem ni niti kapljice narejenosti, to ji pravim iskreno. Ne zahtevam niti, da bi Milica sedela več čas z mano, ko večerjava. Jaz zvečim počasi, — vsak grizljaj dvaintriidesetkrat, kot to zahtevajo zdravniki — a njo pustim naj dela, kar ji je najljubše. Ker se ji navadno mudi, hitro vstane izza mize. Popolnoma jo razumem: Zvečer zame lika, pogleda če imam še vse gumbce, peré plenice, ker imava otroka. Pri otroku je absoluten gospodar. Mene, kot da ni pri hiši, ne sudeč se okoli nje, niti kadar ga koplje. Sama si prinese vse, kar potrebuje. Pač, včasih, ko drži dete nad kadjo, se oglasi: »Miloš, prosim te, daj mi mlo z omariček!« Takrat sem prisiljen, da odložim časopis in ji podam mlo, ker to meni ni težko. Toda, z druge strani, zakaj ne bi bila moja žena boljši organizator? Kritiziram jo, ker je kritika splošno koristna. Kritiko lepo sprejema, ker napravim to na zelo lep način. »Veš, Milica,« jo tovariško karam, »razmišljaj, kadar nekaj delaš. Planiraj vse naprej, ker si ljudje menda niso zastoj izmislili plana!« To ji govorim zato, ker brez »voma bolje razumem njene potrebe kot ona sama. Vem, da ima kopico opravkov in da ji je koristen vsak trenutek. Zakaj neki bi potem izgubljala čas zaradi nekakšnih malenkosti, ali mene brez potrebe vznemirjala? Pri dobri organizaciji bi prej pomila posodo, pmetla kuhinjo in strelja preproge. Potem naj bi legla, da si odpočije, ker se mi stiska srce, ko jo gledam tako utrujeno. Vidite, tako se s pomočjo moje konstruktivne kritike utrjuje najina tovariška in enakopravna zakonska skupnost. Lahko se pohvalim, da sem prekrasno rešil »voj« družinski problem. Na jasnem nebu moje zakonske sreče ni oblakov. Pravzaprav ni velikih oblakov. Toda majhen oblček, povsem majhen, se je kljub temu pojavil brez moje krivde. Znajo je, da so ženske nagle jeze. Tovariška nežnost in skrb, s katero jo obdajam, ni na žalost tudi pri Milici napravila nobene izjeme. Poglejte samo, kaj se je zadnjič zgodilo. Reševal sem križanko, a Milica je prala. Zmanjkalo ji je drobnih drv. Obročala se je na levo in desno. Po'kala je celo v križanko, kot da bi lahko našla tam drva. Seveda, drv ni bilo. Razume se, ni

jih pripravila. Če bi šla po drva, bi morala prekriti pranje. Torej, zopet slabost v organizaciji dela. Zopet slabo planiranje. In tedaj, namesto, da bi se jezila sama nese, ker dela kot muha brez glave, vzkipi Milica name. nedolžnega nič krivega. Name, prosim vas, in to s kakšnimi besedami: »Ravno tak si, kot ded Trifun! Podobna sta si kot pljunek pljunku.« zavpije v družinski mir. Popolnoma jasno, da ni mislila s tem samo na podobnost nosu, čela, las, oči. Odšel sem v sobo in nadaljeval z reševanjem križanke, mirno, kakor da se ni nič zgodilo.

Pravzaprav se mi je vse razburilo v duši, ker sem bil užaljen. Toda mož se mora znati obvladati. Kam bi nas sicer pripeljala ženska narava, morda morda celo do hišne vojne. Preveč ljubim mir in vse bi dal za slovo. Sicer pa napreden človek mora včasih, prav gotovo, tudi oprostiti svoji ženi, to je — tovariščici. Lahko se pohvalim, da to znam. Sploh pa, vse ji odpušчам. Vizižnin — prevod

Družinski problem Ljubisa Manojlovič

Pravijo, da sem kot rajni ded Trifun, njegova slika in podoba. Resnično, poglejte samo njegovo fotografijo. Na zidu visi, ko vstopite v Milkiino predsobo, levo, popolnoma za vrati. Neugnan, nasilen očenc v pozlačenem malce okrušenem okviru, to je ded Trifun. Ali nimava istih, drobnih posmehljivih oči? Da, na žalost, drobnih, toda moj ded je bil kljub temu vseč ženskam. Ali nimava oba visokega čela z globokimi zalizki? Najbrž tudi sam Voltaire ni imel takšnih! Nosova imava resda precej velika in nekako orlovska. Lahko bi bila lepša, če strogo vzamemo. Toda v resnici ne kvarita harmonije obraza, ampak izražata naš trden značaj. Tudi lasje, močni, črni, malce skuštrani, predvsem zaradi mikavnosti, so kakor presajeni las za lasom z dedove glave. Če ded ne bi imel kljubovalno zavanih brkov — kot vidite si jaz brke brijem — bi se lahko reklo: to je moja fotografija. Toda, kljub temu, da sva si na zunaj tako podobna, je med nama globok prepad, ki ga je vsekal čas. Sva dve generaciji, za celo ero oddaljeni druga od druge. Sva človeka, popolnoma različnih nazorov. Poglejte samo, kakšen je bil moj ded nasproti moji babici Kristini, a kakšen sem jaz nasproti svoji Milici? Moj ded se je obnašal v hiši kot pravi Tatar. O njem kroži v družini celo anekdota: Ded Trifun sedi v kuhinji, si zvija cigareto, jo slini in prižiga pri štedilniku, na katerem se je zanj kuhala kava. Pa se obregne ob babico: »Kristina, zaboga, zakaj nisi prinesla sveže vode?« Babica gre k vodnjaku. Komaj je spustila vedro, že zasliši grmenje iz kuhinje: »Kristina, satan, vrag! Kava ti bo vzkipela!« Ded zmerja in psuje: »Skoraj bi mi šlo vse po hlačah! Toda plačala mi boš to, ti ženska trapasta!« Neusmiljeno preti in obtožuje. Poklical je celo ljudi, da vidijo čudo, ki se lahko pripeti samo Kristini, ker je med tem, ko je bila

babica pri vodnjaku, a on sedel pri štedilniku, vzklopela kava iz lonca, se razlila preko vsega štedilnika, umazala tla, preprogo ter poškopila steno. Snahe se še vedno hudujejo ne pokojnega deda. Strina Milka ni slučajno obesila njegove fotografije za vrata. Se vedno ji glas zadrti, kadar se spomni nanj. Pravi da so njen stric Blaž in vsi možki v družini dovršili Trifunovo šolo. Nasproti ženskam, pravi, so vsi pravi Tatarji. Toda jaz edini nisem takšen. Kolikokrat sem že do sedaj, če sem opazil, da bo nekaj vzklopilo, osebno izključil kuharico, čeprav sem nekakšen višji knjigovodja. Vendar se potem ne prilijujem Milici, češ, da sem napravil nekaj preko svoje moške dolžnosti. Sploh nisem noben sinež. Nasprotno, sem zelo širok človek, in, kar je najvažnejše — napreden. Da me samo vidite na frontnem ali sindikalnem sestanku, kako oživi sestanek, ko jaz vstanem. Znam vse na prste o naši Revoluciji; in pripovedujem to od točke do točke. Najlepe pa znam govoriti o enakopravnosti med moškimi in žensko. Takrat običajno poiščem z očmi Milico in se veselim, ko vidim, da me tako pazljivo posluša. In kadar predstavljam komu Milico ne pravim: »Moja žena.« Če to slišim pri drugih, se mi zdi kot da poslušam popa, ki čita pri boroki: »Žena naj se boji svojega moža!« »Prosim vas, zakaj naj se ga boji?« Zato Milico predstavljam samo takole: »To je moja tovarišica.« Iz tega se vsaj vidi kako gledam na zakon. Torej, jaz in moja žena, sv tovariša. Zares, med nama je samo pravo tovarištvo in resnična enakopravnost. Predvsem, oba sva zaposlena in opravljava enako težko delo. Tudi ona je višji knjigovodja. Prejemava celo isto plačo. Moja žena ne more reči, da sem jo privezal k štedilniku. Tudi ona ima opravka s knjigami in računji kot jaz. Poleg tega skrbim, da ji z ničimer ne kratim svobode in samostojnosti. Na primer, sploh se ne mešam v njene ženske opravke. Perilo pere kadar hoče, tla riba kadar jo volja. Tudi v kuhinji samo

UPORNIK

»Umetnik ustvarja tako kot želi javnost, oziroma javno mnenje, tvori javnega mnenja pa smo mi, ki imamo denar in kot taki vodimo svet. Bodi pokoren nam, oziroma javnemu mnenju in dobro ti bo na zemlji in tvoja slava bo velika. — Zato uspevajo v svetu samo epigoni, kajti samo ti se zavajajo tega pravila, prave umetnike pokoplje njihova umetnost sama, družba jim postavi samo križ na grob.« Zoper tako marksistično kapitalistično pojmovanje duhovnega ustvarjanja naj bi bil naprten ta film. Snov sicer ni nova, nudi pa ustvarjalcem vso možnost posneti dober film. Toda v tem filmu je to vprašanje rešeno vse prej kot dobro. V zgodbi o upornem arhitektu, strastnem borcu za pravilno pojmovanje in dojemanje umetnosti (ob koncu filma seveda zmaga) najdemo zgolj enostranski odgovor na gornje misli. Odgovora na vprašanje družba-umetnik, ki je v deželah »svobode« in »businessa« silno aktualno, v filmu ni najti. Tudi obsesba poslovnosti v umetnosti je zgolj enostranska: vedno se najde nekdo, ki pade z neba, kak napreden denarnik, ki je toliko računski, da zna iz tega potegniti tudi denar. Filma, ki je zgolj dobro blefaranje, res ne moremo pohvaliti in uvrstiti med dobre umetnine.

RDECE PODVEZE

Prav nič čudnega ni, da tudi Ameriki že presedajo njihovi domovinski westerni. Zadekaj, je menda vsakemu jasno. Zato se tudi ne smemo čuditi, če so v Ameriki posneli film, ki je do neke mere parodija na standardne westernne. Za osnovo so vzeli čisto običajno kavbojsko zgodbo, ji dodali nekaj pikrih, nekaj prijetne glasbe in tako spremenili »resno« zgodbo v western revijo. Na paka je le v tem, da so šli preveč v revijo in tako le malo oddaljili film od osnovnega koncepta. Navzlic temu pa je revija vendarle znatno boljša od njenih tovrstnih hollywoodskih sorodnic. Tehnično filmu ni kaj očitati, prav dobra pa je tudi igra in prijetna je scena. Ljubitelji revij bodo v njem našli ob lepih popevkih in revijskem baletu prijetno razvedrilo.

Odlični celovečerni lutkovni film »Cesarjev slaček«, mojstrovina slovitega »Kraja lutek« Jirčiča Trnke. Ljudje pogosto menijo, da je lutkovni film namenjen samo otrokom. Prav v »Cesarjevem slačku« Trnka govori odraslim globoke resnice o življenju. Toda vse te misli bo gledalec do kraja doumel in doživel šele tedaj, če bo poznal jezik, v katerem govori filmski ustvarjalec.

MOZ 880

je ena najboljših komedij, ki redko zaidejo v naše kinematografe. Pripoveduje nam o ponarejalcu denarja, ki opravlja svojo obrt le, kadar je v najhujšji stiski. V filmu je sicer samo bežno nakazan socialni moment, ki pa zaradi okoliščin — film je namreč posnet v stilu kriminalik s srečnim koncem, precej zlobdi. Največja odlika filma pa je mojstrska igra starega ponarejalca in že samo zaradi njega si film velja ogledati. skratka, ni da bi filmu pripisovali kake posebne zasluge. V njem bomo našli poleg sproščene zabave tudi nekaj trpkega življenjskega spoznanja, pa čeprav se odvija dejanje v pravljinih ZDA.

MADLENA

je v pravem pomenu besede angleški film. Vse od angleške zgodbe tja do solidne izdelave nam to jasno izpričuje. Zgodba sama je dokaj prazna, je kot mračen, toda ne grd spomin na preteklost, ki se porodi ob čaju v bogatih viktorijanskih salonih. In prav nič več. Toda zelo dobra igra, zunanji blišč zakrije idejno praznoto. Film sodi res le po dobri igri in solidni izdelavi med standardne angleške filme.

KRUH IN SOL

Skrajni čas je, da naši filmski proizvajalci in ustvarjalci vendar le enkrat temeljito premislijo, s kakšnim delom in s kom stopijo v koprodukcijo, pri čemer naj bi jih vodilo le umetniško vodilo, saj samo to sproži nazadnje tudi moralni in, če hočete, še finančni uspeh. »Kruh in sol« je vsebinsko, režijsko, vzgojno, igralsko in kakorkoli že film podpopravne vrste, kjer je nekdo pred ozadjem našega Primorja poskušal spraviti na filmski trak zgodbo, ki naj bi v svetu polnila kinematografe in tako napravila mogočen denarni uspeh. Pa tudi to ne bo šlo. Ne bo pomagalo niti naše morje niti na pol spolzki prigori, ne bo pomagal kriminalni vložek in ne po silni vtisnjen socialni vgrbi, ker je bilo vse upstavljeno na trnel temelj praznote in umetniške neodgovornosti. Tudi igra je bila povprečna in naši igralci so se v vsej kolobociji kar izgubili, kar je nazadnje še prav, jih vsaj ne obsajamo.

POSLEDNJI KOMANČ

Angleži so posneli film »Njih deset«, Rusi »Trinajstevica«, Američani pa »Poslednjega Komanča« — to so trije filmi, narejeni na isti motiv: pot skozi puščavo, združena z lovom za vodo, velikimi borbami s sovražnikom ter končno zmago. Za »Poslednjega Komanča« lahko rečemo, da je »Trinajstevica«, presajena na Divji zapad, več pa bi težko povedali o tem filmu. Pri tem filmu bi pričakovali zaradi snovi poudarek na notranjih dogodkih in spremembah junakov, tega pa ni. Poudarek je predvsem na zunanjih efekatih. Torej je film čisto povprečen western. KL.

II. mednarodna grafična razstava

Pred Moderno galerijo v Ljubljani plapolja devetindvajset različnih zastav, znanilk druge mednarodne grafične razstave, ki je po dveh letih zopet napolnila vse prostore galerije. Zastopanih je 245 udeležencev s 640 listi. Ni dvoma, da živimo v zlati dobi grafične ustvarjalnosti, ki je prav v zadnjem času dosegla po vsem svetu velik razmah. To nam kaže udeležba na našem drugem biennalu, saj so se odzvali skoraj vsi povabljeni umetniki, mnogi pa so celo sami ponudili svoje sodelovanje. Na letošnji razstavi sodelujejo umetniki iz vseh kontinentov.

Na razstavi so močno zastopani tudi jugoslovanski umetniki, ki sodijo danes med najmočnejše grafične ustvarjalce na svetu. To priznanje nam daje tudi odločitev kustosa ameriške galerije iz Cincinnatija, da bo letos v Ameriki razstavljena samo zbirka jugoslovanskih grafik.

Pablo Picasso: Zenska glava, 1956, litografija

O lutkovnem gledališču

Mestno lutkovno gledališče v Kranju deluje že od leta 1948. Dela se v dva odseka: v gledališče za ročne lutke in marionete, ne more na deželno pot z marionetami, ker nima lastnega tovrstnega, ne more pripraviti lutkovne šole za mlade lutkarje, ne more misliti na večji dvorani, na drugi strani pa je odprta široka pokrajina umetniških ciljev, ki jih ne more doseči zaradi omejenih sredstev.

Ker so s svojim delom od leta 1948 dalje s svojim umetniškim in vzgojnim uspehom dokazali svojo upravičenost, se mirajo obkraj naše republike zavedati, da lutkovno gledališče v Ljubljani živi in dela predvsem za otroke in odrasle v njihovih krajih in se odločiti, da dvignejo naše Mestno lutkovno gledališče v Ljubljani v Republiško lutkovno gledališče, kar je edino modro in prav, saj lutkovno gledališče vendar opravlja poleg svoje umetniške naloge tudi vzgojno funkcijo.

Se danes je ponekod odrasle državljanke sram, iti na predstavo v lutkovno gledališče, češ, to je pa le za otroke. Koliko je še ljudi pri nas, ki niso videli niti ene lutkovne predstave! In koliko je v tej množici tistih, ki bi se radi oprile lutkovnega izživljanja, če bi le enkrat samkrat sedeli pred drobnim odrom, kjer kraljujejo lutke, kjer se odvija lutkovna igra, ki daje neomejeno možnost izražanja, kjer je vse živo od živga bitja do mrtve stvari, kjer je čas v drobnem prostoru popolnoma svoboden in prostor neizmerno raztegnjen, kjer je beseda živa, pa naj pri-

de iz človeka, živali ali drevesa, kjer je življenje na majhnem prostoru razsežno ko vseмирje, in kjer resnica lije s polnim plamenom, tako da nauki življenja potihno in brez sile padajo v naša srca. Lutkovna igra: življenje in napotki za; človečnost in opomin nanjo; dobrota in radost; nevsiljiva vzgojnost v dejanju, pesni in pesmi.

Da, zato moramo negovati to naše lutkovno gledališče, da postane res to, kar po svojem pomenu zasluži. J.K.

Produkcija boletne šole v Mariboru

Kakor vsako leto tako je tudi letos vodstvo baletne šole pripravilo ob koncu šolskega leta javno produkcijo v Slovenskem narodnem gledališču. V osmih točkah, ki jih je koreografirala Jitka Iveljeva, so gojenci prikazali osnovo in razvoj klasičnega baleta. Sporedni ljubiteljem baletne plesne umetnosti so pokazali kaj so dosegli s svojimi gojenci in v tem je bistvo njihovega dela in to od preprostih in tehničnih vaj do najtežjih točk pravega baleta. S svojim nastopom so dokazali, da hodijo pravo pot in vzgajajo ne le nov baletni kader, temveč tudi bodoče prosvetno kulturne delavce, ki bodo to, pri nas mladostno umetnost ponesli tudi na naše odre in v naša ljudsko-prosvetna zariša ne samo kot dopolnilo pri raznih uprizoritvah, temveč tudi pri uprizoritvanju vseh drugih nastopov. Kr

Produkcija je pokazala mnogo prisrčnosti in lepote neskaljenega otroškega dojemanja plesa. Nekatere gojenke zadajalega razreda pa so pokazale lepo strokovno osnovo za nadaljevanje študija na višji baletni šoli. Pedagoginja Jitka Iveljeva je s to produkcijo dokazala, da lepo skrbi za vzgojo našega plesnega rodu. Potrebno pa bo omogočili še nadaljnji razvoj baletne šole, ki ji skoraj vsako leto grozi razpust zaradi gmotnih težav. D. M.

Novе knjige

Kardelj Edvard (Sperans): Razvoj slovenskega narodnega vprašanja. Ljubljana, DZS, 1957, str. 403. Skoraj po dvajsetih letih smo dobili v ponovni izdaji dragoceno knjigo, ki je ob izidu koncem leta 1938 in v začetku l. 1939 preplasila in razburila vso slovensko reakcijo. Takrat smo prvič v zgodovini dobili knjigo, ki obravnava razvoj slovenskega narodnega vprašanja z marksističnega stališča. Knjiga je bila, razumljivo, takoj zaplenjena, vendar prepoznano. Knjige so bile v glavnem razdeljene med naročnike. Opravila je veliko delo že pred vojno, vojna pa je v dogodkih potrdila pravilnost osnovnih postavk. Tudi po vojni je odigravala veliko vlogo, saj nas je učila, kako moramo gledati na zgodovino slovenskega ljudstva in na zgodovino sploh. Druga popravljena, pregledana izdaja z obširnimi avtorjevim uvodom bo to vlogo še naprej z uspehom izpolnjevala.

Mao Ce Tung: Izabrana dela. I. Beograd, Vojno delo, 1957, str. 548. Zbrano delo velikega voditelja kitajske socialistične revolucije govori o politični in vojaški strategiji ter taktiki kitajske revolucije. Govori o grandioznih revolucionarnih gibanjih stotine milijonov kmetov in desetine milijonov delavcev, o začasnih porazih in težkočah, o izkušnjah in zmagah, ki so privedle na pozornico veliko progresivno državo — Ljudsko republiko Kitajske.

Germanotto Giovanni: Brivčev spomini. Koper, Lipa, 1957, str. 272. Avtor je znan italijanski politični publicist. V knjigi nam opiše socialne boje v Italiji pred nastopom fašizma, v katerih je sodeloval pisatelj sam. Z grenko prizadetostjo nam piše pripoveduje zakaj je morala proletarska revolucija v Italiji propasti. Knjiga je nelzprosnna, ostra kritika italijanske buržoazije, prevetava pa jo iskren revolucionarni duh in proletarski internacionalizem.

Velik uspeh Srednje baletne šole v Ljubljani

Ne dolgo tega so v ljubljanskem opernem gledališču nastopili gojenci in gojenke Srednje baletne šole. Stevilnim ljubiteljem baletne plesne umetnosti so pokazali kaj so dosegli s svojimi gojenci in v tem je bistvo njihovega dela in to od preprostih in tehničnih vaj do najtežjih točk pravega baleta. S svojim nastopom so dokazali, da hodijo pravo pot in vzgajajo ne le nov baletni kader, temveč tudi bodoče prosvetno kulturne delavce, ki bodo to, pri nas mladostno umetnost ponesli tudi na naše odre in v naša ljudsko-prosvetna zariša ne samo kot dopolnilo pri raznih uprizoritvah, temveč tudi pri uprizoritvanju vseh drugih nastopov. Kr

ITALO CALVINO

B O M B A

Otroci, ne igrajte se z izstrelki, ki jih najdete na poljih! Sicer se vam bo kaj zgodilo, kot Pierinu, ki je vsak predmet, ki ga je našel, pobral in odnesel domov. Nekoč je našel vodnikovo bombo in nesel domov tudi njo. Bila je na nekem travniku sredi marjetic. Saj bi moral fantalita razumeti, da je vodnikova bomba! Ne, pobral jo je in nesel domov, da bi pogledal, kaj je notri. Na srečo je bila sama doma. »Kaj si pa spet prinesel?« je takoj vprašala, ko je opazila bombo. Uboga žena je izgubljala potrpljenje: enkrat protitankovska mina, drugi bazooka; Pierino je imel zmeraj kaj novega. Okolica je bila namreč posejana s takimi stvarmi. »Oh, je dejal Pierino, »bombico. Pusti, da jo razstavim, mama. Potrebujem malo razstreliva za ribolov.« »Da, bombico!« je rekla mama, ki je kot vse matere, ki skrbijo za otroke, poznala orožje. »Vodnikova bomba je! Ti bom že dala razstreliva! In je hitro potegnila Pierina iz hiše. Takoj ko sta bila sredi trga, mu je prisloila zausnico. Ni ga udarila prej, ker bi tresljaj lahko povzročil eksplozijo bombe. Nato je zaklicala proti oknom, da bi obvestila sosedo: »Gospa Berta, gospodična Alice! In tudi vi, cavaliere! Pridite hitro dol! Pri nas v kuhinji je vodnikova bomba, ki lahko eksplodira vsak trenutek!« »Ah!« so zakričali sosedje. »Prinesel jo je Pierino! Se tega je manjkalo!« Hitro so pobrali, kar so mogli, in stekli ven. Nato je vsakdo izmed njih prisolil Pierinu zausnico. Hišni gospodar je prišel ven in zavpil: »Ne zadostuje vam, da mi stanujete v

hiši kljub blokiranim najemninam! Tudi vodnikovo bombo mi prinesete!« Pierinova mama s sinom ter sosedje in hišni gospodar so stekli k gasilcem. »Hitro!« so zakričali. »V hiši imamo vodnikovo bombo! Odnesite jo!« »Kam naj jo odnesemo?« Rajši zbežimo!« so rekli gasilci. In Pierino je dvignil roko nad glavo, čuteč, da ga bodo udarili. Sli so na policijo. Ko so policaji slišali, da govorijo o vodnikovi bombi, so mislili, da gre za propagando, in hoteli so aretirati vse. Nato so le razumeli in prepovedali, da bi se kdo približal hiši. Sli so k županu. »Ukažite, naj odnesejo bombo!« so ga prosili. Župan je skočil pokonci: »Hitro, izpraznimo mesto!« Sli so k prefektu. Ta je dejal: »Hitro, izpraznimo provinco!« »Kako naj to storimo?« so rekli meščani. »Zakaj naj zapustimo svoje domove, ko nismo nič zagrešili? Sli bomo k ministru!« »Ne, nel Dostil!« je zakričal Pierino, ki sta ga udarila še župan in prefekt in ga je glava strašno bolela. Toda ni kazalo drugega, kot da izpraznijo mesto in okolico za ne vem koliko kilometrov daleč naokrog. Če bi bomba eksplodirala, bi bilo življenje za zmeraj nemogoče. Prebivalcev se je polstila tih groza. Morali so oditi v nekaj urah, ne da bi tekli in delali trušč, ker bi se bomba ob najmanjšem trzaju lahko zbudila, sežgala človeštvo, preklela zrak in semena v zemlji. Tako kdor je bil še doma, je moral iti ven, kdor je bil že zunaj, pa se ni smel vrniti niti po robec. V dolgih vrstah so zapustili mesto, polno kovin, blaga, orodja in slik sorodnikov

in se v luči žarometov in bakel jokaje oddaljevali po deželi. Morda zato, ker se v mesto ni mogel nihče več vrniti, se je razširila govorica, da v njem bomba izžareva in da tistemu, ki bi se obrnil in pogledal proti njemu, preti smrtna nevarnost. Tako se nihče ni obračal; vsi so jokaje hodili in se ga spominjali. Pravili so tudi, da se je neka radovedna žena, ko je slišala o teh spremembah v mestu, za trenutek obrnila, da bi ga zadnjikrat videla, in se razkrojila. Minila so leta, nihče ni nikoli več stopil v tisto provinco, mesto je zarasla trava, iz hiš so zrastle drevesa in korenine so se zvijale skozi okna in dimnike. Mah je pokril zidove in lišaj je zbrisal vse človeške sledove. Na svetu se je medtem po tolikih nesrečah začel vek modrosti. Začeli so izkoriščati v prid človeštva vse to, kar je bilo namenjeno zlu. Atomska energija je poganjala stroje in ljudje so imeli en delavnik in šest praznikov, med katerimi so seveda delali kot prej, toda le za zabavo. Admirali so se zaposlili v trgovski mornarici, generali so tudi našli neko družbi koristno delo, ne spominjam se več, kakšno. Komarji in stenice so skrbele za biološko ravnovesje. In z mamili, ki so bila sedaj neškodljiva, so v šolah nagrajevali otroke. Vse to, kar je bilo prej nekoristno, je sedaj postalo koristno: na plažah so fantje z uhani po modi prirejali delavcem na dopustu komične predstave, v samostanih so nune delale poskuse, za katere je bila potrebna močna duševna koncentracija itd. Svet je bil s seboj zadovoljen ter se neprestano mirno širil. Vrste, ki so bile na tem, da izumrejo, so rešili, ker so bile vse nezamenljive. Nosorože so cenili zaradi kože in masti, kardinale zaradi dostojanstva. Le vodnikova bomba v zapuščenem mestu je ostala strašno uničevalno orožje. Ni je bilo mogoče uporabiti v prid človeštva. Njena dezintegracijska sila je bila prevelika, da bi jo mogli obvladati in izkoristiti. V mesto se ni mogel nihče vrniti: ro-

tako da je mesto s spečo bombo spet oživelo; toda le za malo časa, zato ker žensk ni bilo in se ni mogel razviti noben rod. Zenske, tudi pametne in sitne dame, pa so, naj se še tako čudno sliši, nehale biti nečloveške in nekoristne z večjo lahkoto. Čeprav so bile domišljive in ničemerne, so vendar le bile bližje narodi in imele v sebi nekaj dobrega. Tako so grozne stvari, ki so se bile zgodile na svetu, sčasoma pozabili ali so postale snov narodnih pripovedk. Kolonialne vojne, Buchenwald, atomska bomba... Mislili so, da je nekaj moralo res biti, a da gre predvsem za izrod ljudske domišljije. Skupina hrabrih raziskovalcev se je odpravila v gozd, v katerem je nekdo baje bilo mesto z bombo. Sli so s protiatomskimi napravami, radioaktivnimi števci, lestvami, sekirami in baterijami. Prišli so v srce gozda, našli so ruševine mesta in mnogo dragocenih stvari. Pregledali so vsa skrivališča, a o vodnikovi bombi ni bilo sledu. Tako se je svet prepračil, da ni bilo nikoli. Prevedel Renato Možina

Hans Jelinek: Beg — 1956

PRED KONGRESOM DVEH SVETOVNIH SINDIKALNIH CENTRAL

Podobni problemi - razna izhodišča

Jugoslovanski poslanik v Londonu, Ivo Vejvoda, je predal 24. t. m. podkomiteju komisije OZN za razorožitve deklaracijo Zvezne ljudske skupščine o prenehanju nuklearnih poskusnih eksplozij...

Glasila organizacij, ki so včlanjene v dveh največjih sindikalnih centralah Svetovne sindikalne federacije ter Mednarodne konfederacije svobodnih sindikatov...

V svetlu. Združeni narodi kot orodje miru; 2. mednarodna delavska solidarnost v boju za svobodo od »komunističnega zatiranja«; tu je dominacija, fašistične diktature in rasne diskriminacije;

3. ekonomske in socialne naloge sindikatov v svetu, ki se spreminjajo (mirnodobna uporaba atomske energije, avtomatizacija; skrajšanja delovnega časa, zadržane plače delavcev; sodelovanje sindikatov pri reševanju vprašanj gospodarskega razvoja).

darnosti, saj želi to vedno več delavcev v svetu.

Skupni so problemi, toda razdeljenost mednarodnega sindikalnega gibanja preprečuje, da bi bili rešeni tako, kakor to odgovarja interesom delavcev.

B. Dž.

Nemirna Srednja Amerika, kjer se križajo težnje narodov po svobodi in interesi ameriškega velekapitla. — Spet so nemiri na meji med Hondurasom in Nicaragom. Na sliki oddelek nicaraške vojske na meji proti Nicaragui.

ZASEDAL JE KONGRES FRANCOSKE GENERALNE KONFEDERACIJE

Boj za sindikalno enotnost

Te dni je zasedal v Parizu kongres največje sindikalne organizacije Francije, Generalne konfederacije dela (CGT). Kongres je vzbudil veliko zanimanje javnosti, zlasti zaradi razprave o tem, kako doseči sindikalno enotnost. V Franciji obstajajo namreč tri večje sindikalne centre. Razen CGT, za katero se trdi, da je pod vplivom Komunistične partije, so še socialistični in katoliški sindikati.

Taka pobuda pa bi bila realna, če bi pustili svobodo prepričanja nedotaknjeno. Po njegovem mnenju bi ustanovili torej skupno sindikalno centro, vsak član sindikata pa bi lahko izpričeval svoje politične, verske itd. nazore, sama sindikalna centra pa bi bila nevtralna do vseh političnih dogajanj, kakor je to na primer v Zahodni Nemčiji.

To je, na kratko povedano, dvoje mnenj, ki sta se kresali na nedavnem kongresu, od katerih pa ima prva mnogo več pristašev v samem CGT, druga pa v drugih sindikatih.

Na kongresu se je izoblikovalo dveje stališč o sindikalni enotnosti. Prvo je zastopal generalni sekretar Benoit Francon — tega podpira KPF, drugo pa nepartijski Le Brun.

Prva verzija izhaja iz tega, da je CGT močno razredna organizacija, ki je dosegla v nekaj zadnjih letih velike uspehe tega leta je več kot dva milijona delavcev dosego povisšanje plač. Vse te akcije približujejo

delavce različnih političnih nazorov in ni bila po mnenju Franconha še nikdar takšna prilžnost za enotno akcijo kot sedaj. Po njegovem mnenju naj se CGT še dalje bori za enotnost akcije na konkretnih vprašanjih. Cim večja je ta enotnost na terenu, tem bolj mora prevzemati tudi vodstva drugih sindikatov. Potemtakem naj bi ostale še nadalje posamezne sindikalne centre, enotnost pa naj bi uresničevali na posameznih akcijah.

Le Brun je drugačnega mnenja. On pravi, da pomeni v današnji politični situaciji v Franciji vezanje posameznih sindikatov na politične stranke razkol delavskega razreda. Različni politični vplivi tako razdvajajo delavce, da je enotnost na terenu nemogoča. To pomeni, da so velike razlike tako ideološke, politične kot verske, ki delavce razdvajajo, obstoji pa nekaj, kar jih združuje. Pustimo ob strani, pravi Le Brun, tisto kar nas razdvaja, pogovarjajmo se o tem, kar nas združuje. Le Brun predlaga, naj bi CGT prevzela pobudo za ustanovitev enotnega sindikalnega gibanja.

REŠENA KRIZA?

Vladna kriza v Italiji je doživela kaj nenavaden obrat. Potem, ko je Fanfani vrnil mandat, ker ni uspel, da bi ustanovil štristrankarsko vlado, so rešili vladno krizo na dokaj nenavaden način. Predsednik republike Gronchi namreč ni potrdil odstopa Zolijeva vlade, češ da je vlada dobila ob glasovanju v parlamentu večino in da zato ni razloga da bi odstopila. Zoli pa se je še pred glasovanjem o zaupnici vladi odrekel glasovom fašističnih poslancev, zaradi česar je kasneje podal ostavko vlade. — Predsednik republike Gronchi pa smatra, da je dobila vlada v parlamentu faktično večino, vseh šest glasov fašističnih poslancev in zato meni, da naj Zolijeva vlada naprej opravlja svoje posle.

Francozi nikakor ne morejo pozabiti, da je bil Speidel, sedajni komandant kopenskih sil NATO, Hitlerjev komandant Pariza. — Takile plakati so viseli te dni po Parizu.

PRED VOLITVAMI V EGIPTU NI POVRATKA NA STARO

Te dni so objavili v Egiptu uradno listo kandidatov za parlamentarne volitve, ki bodo 3. julija. Začetku so postavili 2469 kandidatov, danes pa jih je le 1318. Zavrnilo so 1151 kandidatur.

Vsa notranja in zunanja reakcija v Egiptu meni, da so predstojajoče volitve parlamenta ugodna prilžnost, da ustvarijo sebi ugoden teren in da kolikor se le da, omeje oblast revolucionarnega sveta, če se že ne bi dalo vreči Naserja. Pri tem se spominjajo dogodkov in sprememb v Jordanu, volitev v Libanonu in zelo zaostren položaj za časa dopolnilnih volitev v Damasku.

Izvršna komisija je zato zelo temeljito pretresla vse kandidature in se pri tem držala gesla, da se sovražnikom Egipta in agentom imperializma ne sme dovoliti spodbujanje današnjega sistema. Da je bilo rešavanje zares temeljito, priča podatek, da se je v začetku kandidiralo 2469 ljudi, danes pa je le 1318 kandidatov.

Med kandidati je 16 ministrov, 59 bivših oficirjev, 39 policijskih oficirjev ter 119 državnih uslužbencev. Dalje se

je kandidiralo še 96 županov, ki jih imenuje minister za notranje zadeve za vse življenje, 20 vaških knezov in 21 članov občinskih odborov. Med kandidati je 151 srednjih kmetov in 135 takih, ki imajo zemlje do agrarnega maksimuma. Mimo teh je še 30 uslužbencev raznih družb in 79 trgovcev, poleg je še 222 advokatov, 32 sodnikov, 95 prosvetnih delavcev, 21 novinarjev, 71 zdravnikov, 73 inženirjev itd. Kot vse kaže, ni med kandidati niti enega delavca vsaj po uradni statistiki.

Boliviji grozi generalna stavka

Nacionalna konferenca dela v Boliviji je te dni sklenila, da bo napovedala generalno stavko, če vlada ne bo povečala plač. Predsednik vlade pa je izjavil, da je gospodarski položaj dežele tak, da se plač ne da povišati.

3. Nadaljnje naloge sindikatov v boju za boljše življenje delavcev (tvevba štrikresturnega delovnega tedna, boj proti škodljivim posledicam avtomatizacije, ukinitve vsake diskriminacije glede starosti, spola in rase; zagotovitev minimalnih mezd, izboljšanje socialnega zavarovanja).

Kakor vidimo iz navedenih vprašanj, o katerih bodo razpravljali o kongresih, so glavna vprašanja skupna, saj so to obenem tudi skupni problemi delavcev vsega sveta. Toda vodstvi obeh sindikalnih central tega nikakor nečeta uvideti, ker to ni v skladu z njihovo blokovsko politiko.

Toda prav gotovo bodo na teh kongresih prišlo do izraza tudi problematike težnje v politiki sindikalnih gibanj ter za okrepitev mednarodne solidarnosti.

SABOTAŽA PRI GAZI

Eden izmed tovarnih avtomobilov jugoslovanskega odreda v sestavi sil OZN v Egiptu je 18. t. m. naletel na protitankovsko mino. Ob eksploziji je bil ubit vojak Ranko Milić, težje pa so bili ranjeni razvodnik Dragomir Mitić ter vojski Milovan Trajković, Stanko Emman, Dragoljub Jevtić, Josip Orešković in Hamid Subašić. Razen njih je bilo 7 vojakov ter en podoficir laže ranjenih. Po zadnjih poročilih so vsi ranjeni že izven nevarnosti.

Nesreča se je pripetila na poti, ki so jo zgradile naše enote in ki so jo upravljali za gibanje motoriziranih patrolj proti demarkacijski črti. Petnajst dni prej so patroljiranje po tej poti prenehali, potem pa so poslali vod inženirjev, da preverijo, če je pot varna. Vod je pot temeljito pregledal, na povratku pa je zavozil na protitankovsko mino. Posebna komisija OZN je ugotovila, da je bila mina podtaknjena po pregledu poti.

Skoraj vsak dan se vrste na Japonskem demonstracije za prepoved poskusov z atomskimi bombami. — Ta slika je z demonstracij v Tokiu, v katerih je sodelovalo 25 tisoč študentov.

PISMA DVEH NAŠIH GRADBENIH DELAVCEV, KI STA V SVICI NA PRAKSI

Kakovost, storilnost, red, disciplina to so zahteve, ki jih morajo delavci izpolnjevati

Iz letošnje tehnične pomoči Združenih narodov sta med drugimi prejela stipendijo za strokovno izpopolnjevanje v Svici tudi dva člana našega kolektiva, zlatarski vodja Ludvik Kališ in asfalterski delavec Stefan Zuran. Komaj sta preživela nekaj tednov v Svici in že sta pisala vodstvu podjetja in svojim sotovaršem nekaj pism ter nam posredovala vtise, ki sta si jih nabrala v tujini. Zavoljo tega, ker se dostikrat primeri, da strokovnjaki, ki odhajajo v tujino, le malo povedo o svojih vtisih in izkušnjah, ali pa povedo to le v obliki predavanj ali člankov, se nam zdi da bi bilo prav, če bi »delavska enotnost« objavila izvleček pism teh dveh naših delavcev in tako posredovala njihove vtise vsem grabenim delavcem Slovenije.

SLOVENIJA-CESTE SPLOŠNO GRABENO PODJETJE LJUBLJANA

Bern, 15. maja 1957. Dragi tovariši! V Svico sem srečno prispel. Zaposlen sem pri podjetju, ki je last tvoj bratov. Lepo so me sprejeli. Do sedaj smo urejali neko kanalizacijo. Mislim sem, da asfalta ne bom videl, toda obljubljajo mi, da ga bom imel še čez glavo.

Upam, da se bom naučil vse tisto, kar mi še manjka in lahko posredoval svoje znanje kolektivni. Ne morem vam opisati reda in discipline na tukajšnjih g. dbiščih. Zdi se mi, da mi je disciplina že prešla v kri. Mogoče ni lepo, da se hvalim, toda sam sebi se čudim, kako sem se vsemu temu tukaj tako hitro privadil.

Delo je mehanizirano. Lopate in krampa skoraj ne poznamo. Precej bomo morali še potrpeti, precej delati, da bomo dosegli takšno raven mehanizacije pri nas doma.

Prvo, kar zahtevajo tukaj od delavca, je kakovost dela, drugo pa storilnost, red in disciplina. Vse to bom moral posredovati našim tovarišem asfalterjem. Vem, težko bo, to sta najbrže občutila že lani tovariša ing. Megušar in Puntar na cesti Senožec—Koper, ko sta nam pripovedovala, kako naj bi delali in kako ne. Priznam, prav sta imela, čeprav sem sam včasih mislil drugače.

Hvaležen sem vam, da ste mi omogočili prakso v tujini, saj bom s tem izpopolnil svoje strokovno znanje. Pozdravite vse tovariše asfalterje! Stefan Zuran

Bern, 1. junija 1957. Tovariši asfalterji!

Mesec dni je že minilo odkar sem v Svici. Vse Vas prav lepo pozdravljam in Vam želim obilo uspeha pri delu. Veseli me, da mi je naše podjetje omogočilo prakso v Svici, da mi je omogočilo spoznati to deželo in način dela.

Tovariši, skoraj Vam ne morem opisati reda na tukajšnjih gradbiščih in tudi ne tega, kakšna storilnost in kakovost dela se zahteva od vsakogar.

Asfalterji, ki smo delali na sektorju ceste Senožec—Divčača ali v Kozini, tega nismo vedeli. Včasih smo vsi skupaj mislili, da nas naši predpostavljenci le priganjajo, ko so nas opozarjali na red in disciplino, na nove načine dela. O, tovariši, sedaj šele vem, kako vse je to potrebno in potrebno je še marsikaj več, kar smo znali in kar znamo. Se več bi moral vsakdo zahtevati od nas, če hočemo priti do vsega tega, kar imajo tukaj.

Kako je pri Vas? Vem, sedaj imate polne roke dela in delate na različnih krajih. Prosim Vas, kdorkoli dobi moje pismo v roke, naj ga odda drugemu in naj pozdravi vse tovariše.

Vse asfalterje pozdravlja Stefan Zuran

Bern, 1. junija 1957. Vodjem asfaltnih del podjetja Slovenija-ceste!

Ne vem, ali ste prejeli moje prvo pismo in zato Vam spet pišem. Prosim Vas, izpolnite mi prošnjo mojega

sedanjega šefa. Pošljite mi nekaj fotografij tistih cest, ki smo jih zgradili. Kdarkoli tukaj govorim o tem, koliko cest smo zgradili v letih po vojni, mi ljudje ne verjamejo. Zato bi jim rad pokazal fotografije.

Sporočam Vam, da sem si pridobil že precej znanja in izkušenj. Tovariši asfalterji s katerimi delam skupaj, me poučijo o vseh stvareh. Z vodilnimi organi podjetja sem zadovoljen in trudim se, da bi bili tudi oni zadovoljni z menoj.

Kaj je novega pri Vas? Ali ste že začeli asfaltirati? Prosim Vas, pišite mi. Zanima me, kaj delate.

S spoštovanjem pozdravlja vse Stefan Zuran

Biel, 30. maja 1957. Dragemu kolektivu!

Nalašč nisem hotel takoj pisati, da ne bi mogel pretiraval ali preveč pesimistično gledati na deželo, kjer sem sedaj. Reči moram, da imam lepe vtise.

Pri mostrju, kjer sem zaposlen, nas je 5 Jugoslovancev, pri sosednjem pa štirje, tako da v mestu Biel zastopa 8 Jugoslovancev Jugoslovajvo. Podjetnik G. Habegger nam je šel zelo na roko. V stanovanju imamo tudi kuhinjo, da si lahko kuhamo zajtrk in sami pripravimo večerjo. Slabše je za tiste, ki morajo stanovati v hotelih. Saj veste, nikamor ne morejo stopiti, za to nam pravi obiščejo. Veste, sedenje v tukajšnjih restavracijah je predrago. (Gostlin sploh nimajo). V restavraciji pa stane liter vina 5 frankov.)

Biel je trgovsko mesto. Čeprav ima samo

55.000 prebivalcev, dobjs v njem vse, kar si zaželiš. Največ pa imajo prodajal za pecivo, sadje, sadne sokove itd.

Kakor sem že omenil, je naš podjetnik praktičen človek. Mojster je z nami menda zadovoljen, vsaj tako se mi zdi, ker nam je plačal že kar spčetka po 3 franka na uro. O, lahko je plačal. Delati moramo tako, da nas bole roke in noge. Prste smo imeli spčetka kar otrple. Pa ne mislite, da se je godilo tako samo meni, tako se je godilo tudi drugim štirim, vsem, ki smo prej delali v Jugoslaviji.

Delamo vse kar je treba: opažujemo, razpažujemo, zidamo. Tri dni sem zidal, nosil trame in plohe, postavil odre. Nekvalificiranih delavcev skoraj ni, delamo pa vse v rožiji. Gradimo industrijski objekt tovarne »Omega« (saj poznate »Omega« ure).

Sedaj pa še malo o strokovnosti: Delo je mehanizirano. Če je zgradba visoka 10 metrov, montirajo žerjav z nosilnostjo 3600 kg. Za 15 metrov visoko zgradbo montirajo žerjav z nosilnostjo 2400 kg. Zgradba, ki je visoka 21 metrov, p adobi žerjav z nosilnostjo 1400 kg. Žerjav opravlja vse: betonira, domaša opeko, malto, deske, železo, postavlja latente itd. Opaž je ves poskobljen in premazan z dobrim oljem. Vežemo ga s posebnimi spojkami. Spojke so železne in zelo praktične. Lahko jih pomikamo. Tudi grede za plošče so železne. Betonsko ploščo smo razpažili v štirih dneh. Po njej je tekla dva dni voda.

Misljim, da sem Vam povedal drobec o strokovnem delu. Prav vse pozdravlja Ludvik Kališ.